
HET LAND VAN NEVELE

Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring

juni 1991

jaargang XXII

aflevering 2

Afgiftekantoor 9850 Nevele

HET LAND VAN NEVELE

**Driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor
Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle,
Meigem, Merendree, Nevele, poeke, poesele,
Sint-Martens-Leerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren.**

Lidgeld 1991

450 fr. over te schrijven op rekening 000-0627981-03 of
290-7431-460-20 van „Het Land van Nevele” v.z.w.
Beentjesstraat 24, 9850 Nevele.

Steunend lid 1991

vanaf 1.000 fr.

Redactieraad

K. DE GROOTE - J. LUYSSAERT - A. STROBBE
J. VAN DE CASTEELE

Eindredactie

J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Gedrukt in de Beschutte Werkplaats „Nevelland” te Nevele.

Bij de kaffoto: de kerk van Zeveren in 1980.
(Foto Antoine Janssens, Nevele)

HET LAND VAN NEVELE

Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring

A. JANSSENS, Samen in Nevele (1) Uitgans
broek van de kring van Nevele van de jaren 1791,
1792, 1793, 1794, 1795 158

A. MARTIN, Inhoud van de kring van Nevele in
1800, anno 1794 177

A. MIELE, De kring van Nevele in de
1800 179

A. MARTIN, De kring van Nevele in de
1800 180

A. JANSSENS, De kring van Nevele in
1800 179

A. JANSSENS, Middelste kring van de kring van de
kring van Nevele in de 1800 en de 1800
kring, anno 1794 177

A. BOUILLON, Kring van Nevele in de kring
kring, anno 1794 179

Verslag 178

Verslag 180

Verslag 179

---

juni 1991

jaargang XXII

aflevering 2

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

A. JANSSENS, De schuttersmaatschappij St.-Sebastiaan van Meigem	113
A. JANSSENS, Zanten in Nevelse documenten (I): Ontfang boek van de kercke van Nevel van de jaeren 1791, 1792, 1793, 1794, 1795.	128
A. MARTENS, Inkomsten en lasten van kerk en pastorie te Hansbeke, anno 1786.	155
A. MESTDACH, Vijftig jaar geleden: Winterhulp in Poesele.	160
A. MARTENS, Uit het 19e-eeuwse kerkarchief van Merendree.	162
A. JANSSENS, Een Lovaert-orgel te Oudenaarde.	170
A. MARTENS, Minnelijke schikking tussen de heer van de heerlijkheid van Hansbeke en de plaatselijke pastoor, anno 1784.	175
A. BOLLAERT, Klachten en inbeslagnemingen te Poesele tussen 1685 en 1794.	179
Verslag	186
Voor u gelezen	186
Voor u bezocht	187

DE SCHUTTERSMAATSCHAPPIJ ST.-SEBASTIAAN VAN MEIGEM

Over deze schuttersvereniging is zeer weinig geweten.

Dankzij het bewaarde notulenboek van deze vereniging (1) kunnen we een overzicht geven van de werking over de jaren 1838 tot 1852. Dan eindigt het boek. Heeft de maatschappij langer bestaan? Waarschijnlijk niet. In de geschiedenis van Meigem (2) verschenen in 1867 lezen we *Tot voor eenige jaren bestond er in deze gemeente eene vereeniging van handboogschutters*. We mogen dus aannemen dat de gilde in 1852 ter ziele ging. Nochtans zou de vereniging zich hebben hersteld in 1872 (3). Daarover is echter niets geweten. In 1906 had er te Meigem een zomerschietsing plaats. Van de groep schutters werd toen een foto genomen door Emiel Dossche "Peintre et Photographe à Nevele". Op de foto komen heel wat Nevelse schutters voor. Was er toen een maatschappij in Meigem of was het een grote gelegenheidsschietsing? We moeten het antwoord schuldig blijven.

Oprichten van een handboogmaatschappij.

In 1838 besloten Eduard Van der Vennet, Martin Van Nevel en Felix Van Wontergem, drie voornamelijk ingezetenen van Meigem, tot de oprichting van een handboogmaatschappij. Deze personen besloten een reglement op te stellen waarin het doen en laten werd vastgelegd van elk toetredend lid. De stichtingsdatum was 1 oktober 1838 en op het eerste blad van het notulenboek lezen we het volledige reglement. Omwille van zijn historische waarde geven we dit reglement volledig weer.

Het gilde van den handboog te Meijghem, schuijvende onder de naem van den ridder St. Sebastiaen, ingerecht ten jaere 1838, onder deeze naer geschrevene besprekken en voorwaerden waer aen elken societair verbonden is zich te gedraegen op boete bij reglement voorgeschreven.

Reglement raekende de Societijd van den heijligen Sebastiaen te Meijghem. De ondergeschrevenen confraters der societijd handboogschutters schuijvende onder de naem van den heijligen Sebastiaen verklaeren van zich te gedraegen aen den onderschrevenen regels en resolutien gemaekt bij over een komst in onze vergadering.

ART. 1

Alvooren tot regering ende onder besturing van de zelve societijd handbooggisten zal den hoofdman den eersten rang bezitten, daer zal ook door de gemeene debatten gekozen worden greffier, deken, balluw, twee bezorgers, vaenderich en ontvanger.

ART. 2

Indien het gebeurde dat eenige amtenaeren te saemen gelijk in getal met voijsen (4) stonden, zoo zal het door den hoofdman gedeudeert worden mits hij in zulke en in andere geval een decusie en voijs heeft.

ART. 3

Iederen ambtenaer word separaet gekozen ten zij den koning en den balluw zal geschoten hebben en gezaementlijk er in over een komen zijn.

ART. 4

Alle de kiezingen moeten gebeuren bij geslotene bulletins welke als dan in het bijwezen van alle members door den deken geopend en door den hoofdman afgelezen en door den greffier aengeteekend worden.

ART. 5

Alle amplenaeren moeten in hunne qualijtjd gerespecteerd worden, vooral de groote eerbewijzinge aen den koning, hoofdman, greffier, deken, balluw, ontvanger, vaendeldraeger en aen de twee bezorgers.

ART. 6

Den hoofdman zal het voorspreken, den deken of te naeste in rang es de volgende. Niemand zal mogen in hunne voorstellen of te redekaveling spreken voor aleer dat zij geeijndigt is, en dan het woord vraegen aen den hoogsten in rang en dan duijdelijk hun gedagt te kennen geven aenders daen die vervaale in eene boete van twee stuijvers.

ART. 7

Alle members die eenige voorstellen begeert te doen raekende de societijd zal schriftelijk zijnen voorstel aen den hoofdman zenden om het zelve aen de generlittijd ken baer te maken en dus noodig zijnde daer op te descuseeren en de voijsen.

ART. 8

Alle amtenaeren zullen den dag van de generale rekeninge er kozen worden uijtgenomen den hoofdman, ten waere hij hem zelfs bedankte en de societijd verliet.

ART. 9

Iemand zich presenterende tot confrater dien den ouderdom van achttien jaeren niet berijkt en heeft zullen zij niet aenveert mogen worden.

ART. 10

Wie uijt eijgenzinnigheid ofte door orders van zijne ouders ofte overste immers op wat manier het zoude mogenwezen de societijd verliet en de binnen het loopende jaer niet meer compareerde, verliest zijn regt van prettentie op al het gonne de societijd is toebehoorende mits gaeders daer en boven zal moeten betaelen zijn gedeelte in de schulden die er binnen het jaer gemaekt zijn.

ART. 11

Van gelijke zijn de gonne die door sterfgeval het zelve verlaeten maer de societijd is verbonden voor de overleden een zielmisse te laeten doen, waer elk lid verbonden is tegenwoordig te zijn, als ook het lichaam van den overledene te vergezellen in de begraevinge dit op eene boete van een alven franc, welke boete maer plaets kan hebben als zij in doffrande niet zijn.

ART. 12

De societijd zal hebben twee extradinaire vergaderingen binnen elk jaer, te weten voor de koningschietinge en eene op den dag van onzen heijligen, nogtans mogen de amtenaeren de ordenaire vergaderinge in de maend verleggen en de gonne die niet compareren op de heure gelijk hun vermaening klaerlijk gedrukt vervalt in eene boete van twintig oortjes of vijftig centimen.

ART. 13

De vermaen billietten dien den hoofdman of greffier mee den knaepes dags voor alle vergaedering aen iedereen zal toe zenden zullen klaer moeten uijt drukken de huer wanneer men ten kaemer zal moeten zijn in welke huer nauwkeurig zal moeten geopsERVEERT worden, wel te verstaen dat wie voor den klopslag der horlogie in onze vergaderkaemer geen in trede zal gedaen hebben ende wie alsdan binnen de kaemer op het appel nomienal door den

greffier te doen niet zal antwoorden die zal vervallen in een boete van twee stuivers en den greffier het appel zelfs niet doende op de vastgestelde huer zal hij bij verbeurde boete betaelen twee stuivers.

ART. 14

Indien het gebeurde dat in de kaemer of onder de peirse onder eenige lidmaeten kwestie ofte geschillen ontstonden zal het zelve staen der visie van den hoofdman, deken greffier en de bezorgers naer wiens uijtspraek zij hun moeten onderwerpen maer waer het zaeken dat zij malkaenderen zouden ingurieren ofte uijtschelden, zullen betaelen een boete van eenen schelling courant en die zouden regten vervaellen in eene boete van twee schellingen en indien er bloedgestort is de gone die ongelijk heeft vijf schellingen.

ART. 15

Die op de ordinaire als extraordinaire vergadering of te aen de perise eenige blasphemien zullen spreken van de societijd ende elkanderen toenaemen zullen geven ofte verweijten of die met malkanderen zullen gekken of die zullen zweiren of te Godslasteren of te zijn heilige en die uijt stopen of kannen zullen drinken zonder glaezen of die in de kaemer toebac zullen rooken zullen telkens eene boete van een stuijver betaelen en de kaemer moeten verlaeten zoolang dat zij smooren, maer snuijven is toegelaeten.

ART. 16

Bij dien de societijd begeerde te inviteeren andere societijden omalhier op onze peirse om prijs te komen schieten of te beschrijf te doen of te begroet zijnde om elders te gaen schieten zoo zal het zelve besloten worden bij eene generaele vergaeding en resolutien en indien eenige members begeerden een beschrijfte doen zoo zullen zij moeten het tijdelijk aen de overheijd laten weten doch niemand is verbonden er deel in te nemen ten zij hij begeerde meede te schieten, zij vermoogen ook te nemen het gone zij noodig hebben voor de schieting.

ART. 17

Iemand der lidmaeten aen het order niet volkomende in de wetten of te tegenstreven die aen onze regelmenten en aendere lidmaeten lastig vallende zoo zal op aenklagen eene extra ordinaire vergadering mogen gehouden worden en de naer onderzoek der zaeken ende overweginge der zelve en die merckweerdig vindende zal men proberen tot voijsinge om te weeten of hij nog

als lid zal moeten aenzien worden en of hij nog van onze societijd blijft en ingeval van afkeuring vervalt hij buijten alle regt die hij op de societijd zoud konnen vraegen en voorderes heeft hij geen regt meer om hem daer tegen te verzetten of te beklæegen.

ART. 18

Daer is vastgesteld bij generaele resolutie van op onze peirse alle jaeren den koningsvogel te schieten en niemand zal moogen manqueren op boete van een alven franc.

ART. 19

Den koning zal vrij zijn van de boeten der societijd en van de gemeene gelaegen en van de tafel ook en den koning zal niet vermogen de confraters te verzoeken ten zijne huijze op een boete van een schelling.

ART. 20

De zondag naer de koningschieting zal de rekening gesloten worden van geheel het jaer daer naer zal men prosedeeren tot de kiezinge.

ART. 21

Daer zal alle jaeren voor de koningschieting eene extra ordinaire en generale vergadering plaets hebben om resolutie te nemen nopens de koningschieting.

ART. 22

Allen member dezer societijd moet zonder tegenregt ten dage van de rekening zijn schulden betaelen in de handen van den ontfanger ten waere den ontfanger te vreden waeren en voor den zelven verantwoorde.

ART. 23

Het staet aen geenens member vrij van iemand wie het zij, het zij familie of andersins in onze vergaderkaemer mede te brengen zonder toestemming der overheden.

ART. 24

Eenen of meer members hunne schuld niet betaeld hebbende ten daege der rekeninge en niet verantwoord zijnde door den ontvanger wel te verstaen in de eerte rekeninge en met zelve slepende tot de naeste ordinaire vergaeding moet den ontfanger daer kennis van geven aen de generaliteijd.

ART. 25

Daer is vastgesteld van alle jaeren eene misse te laeten doen op den dag van onzen heijligen, de gonne die zullen manqueren van in de dofferande te zijn vervallen in eene boete van een alven franc.

ART. 26

Ten zal noeijt aen niemand vrejstaen van door den knaepe te doen vermaenen dan den hoofdman alleen te zij den hoofdman absent waere zal den naest in rang zijnde magt hebben.

ART. 27

De knaepe word stippelijk gelast van zich ten tijde van de vergaederinge te houden buyten de kaemer omtrent den ingang of deure der vergaederplaats om de zelve te bewaeren en den ingang der persoonen die van de societijd geen deel en maeken te beletten, maer naer gehoort te hebben de redens van die hun zouden aanbieden om in onze vergaederkaemer te komen zal hij seffens daer kennis van geven aen den greffier.

Aldus gesloten onder ons hoofdman, greffier, en deken den 1 october 1838. Greffier-ontvanger Ed. Van der Vennet, Hoofdman Martin Van Nevel, Deken Felix Van Wontergem.

Een jaar later werd het reglement aangevuld met een artikel dat zegt:

ART. 1

In vergadering van de feestdag van St. Sebastiaen is er vast gesteld van de maendgelden op zestien cens te brengen.

In 1841 werden er nog eens drie punten bijgevoegd aan het reglement, te weten:

ART. 1

In zitting van 26 december 1841 hebben besloten allen membre zal vrij zijn van de boeten op de schietingen waer naer zij zullen verzogt zijn geweest voor eenen plakbrief als zij zullen mede dingen in het schieten.

ART. 2

Allen membre is verpligt op den feestdag van Sebastiaen zijne tafelkosten te

betaelen tegenwoordig zijn of niet.

ART. 3

In geval van huwelijk van eenen der societijd is allen membre verplicht op boete van vijftig centimen van tegen woordig te zijn in de inhaeling daer toe verzogt zijnde.

De laatste toevoeging had plaats in 1842:

ART. 1

In vergaeding van 20 maerte 1842 hebben besloten dat den baes van het gilde huijs alleen mag met eene tente met drank in den meersch staen op de schietingen waer er geen beschrijf gedaen is en de koningschieting en prijsschieting, daer aen twijffelende is het aen de decusie van de regters.

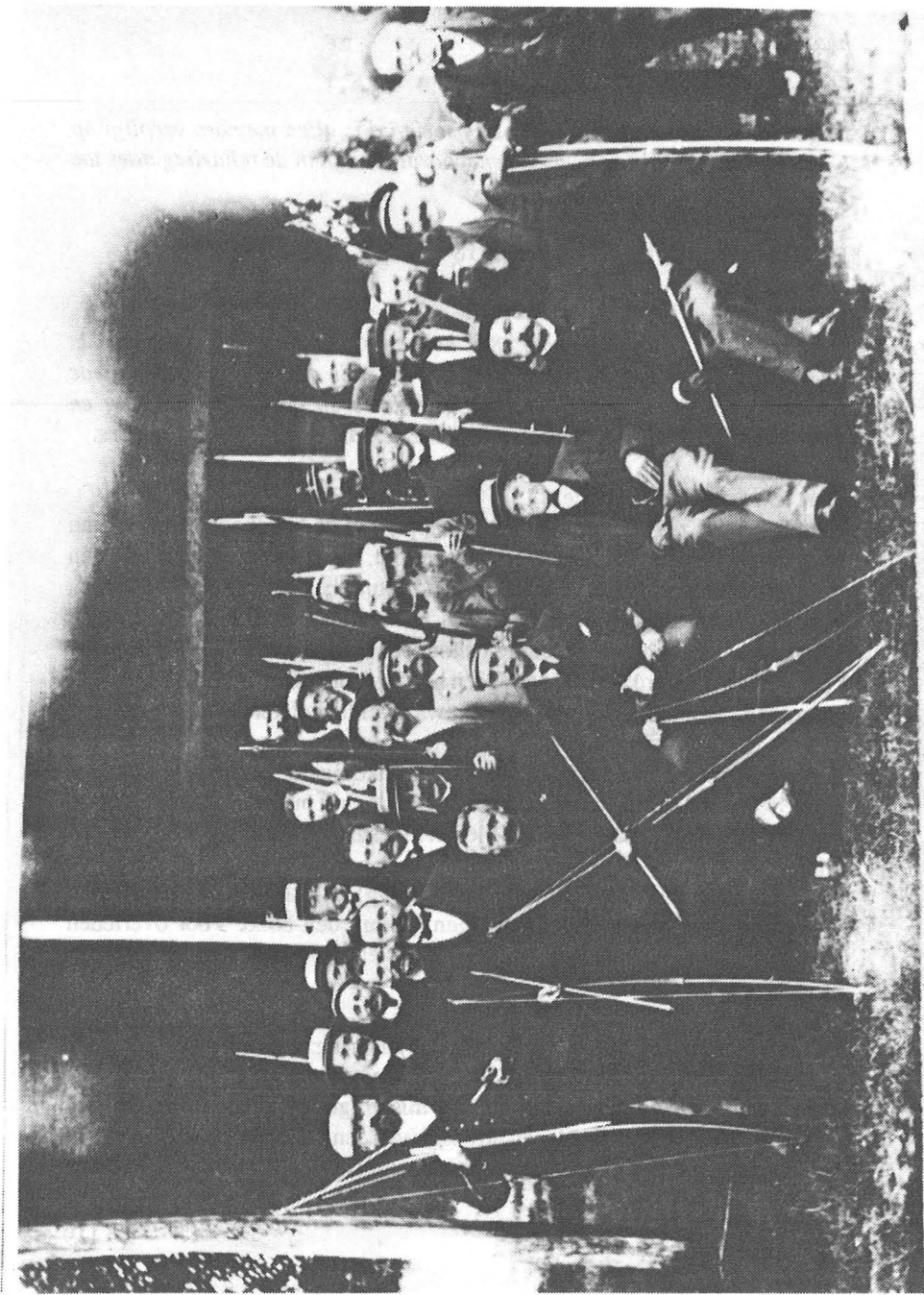
Wat leert ons het reglement?

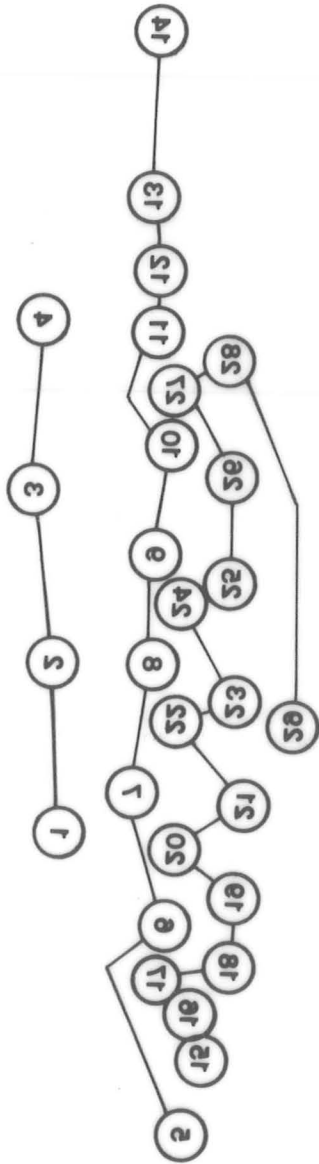
Het reglement zegt ons dat de maatschappij van de handboogschutters van Meigem op democratische wijze was ingericht. Elke functie diende verkozen te worden met gesloten stembriefjes. Het bestuur bestond uit een hoofdman, griffier, deken, twee bezorgers en een vaandeldrager. Alle vergaderingen werden in een afzonderlijke kamer gehouden waartoe enkel de leden toegang kregen; de deur werd bewaakt door een bezorger of knaap. In de kamer mocht geen *tabak gesmoort* worden, snuiven was wel toegelaten.

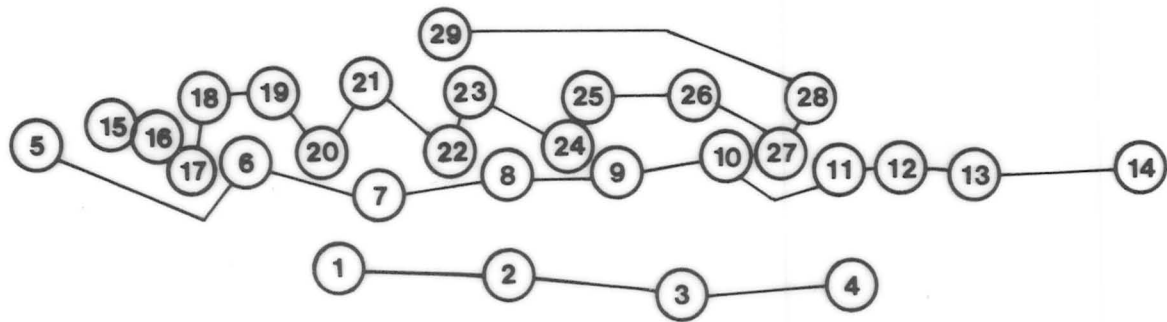
Een nieuw toetredend lid betaalde 5 frank inkomgeld, wat toen enkel door goeode personen kon worden betaald. Om de drie maand diende elk lid 16 centiem lidgeld te betalen. Nieuwe leden moesten minstens achttien jaar oud zijn.

In de vergadering of aan de *peirs* (gaaisprang) mocht geen onzedige praat verteld worden, een medelid beledigen was uit den boze. Voor overleden leden werd een zielemis opgedragen waarop elk lid diende aanwezig te zijn op straf van boete.

De leden dienden op post te zijn bij elke vergadering, de koningsschieting, de grote schieting, de beschrijven, in de mis voor de schutterspatroon St.-Sebastian en op de maaltijd die op die mis volgde. Elke afwezige liep een boete op. We zien ook dat bij een huwelijk van een lid iedereen op post moest zijn. De baas van het gildehuis had het alleenrecht om met een biertent op de

Bij de foto:

Schuttersfeest te Meigem in 1906.

Foto gemaakt door Emile Dossche, "Peintre et Photographe
à Nevele".

1. Maurice Lemmens, Meigem.
2. Alfred De Lava, Deinze,
3. Pieter Van Nevel, Meigem,
4. Henri De Lava, Deinze.
5. Rechter Blomme, Deinze.
6. Louis Lampaert, Nevele.
7. Louis Verbeeke, Nevele.
8. Kamiel Billiet, Meigem.
9. Evarist Claeys, Meigem.
10. Omer Dias, Nevele.
11. Pieter Snoeck, Nevele (pijlenraper).
12. Bernard Voet, Nevele.
13. ? Van Hoe, Deinze.
14. Alfons Demarez, Nevele.
15. Geneesheer Jules Van der Stichele, Nevele.
16. Notaris René Blomme, Nevele.
17. Leonard (Naart) Verdonck, Deinze.
18. ? Van der Eecken, Meigem.
19. Architect Joseph Van den Heuvel, Nevele.
20. Alfred Lampaert, Nevele.
21. Theofiel Braet, Nevele.
22. Notaris Corneil Van Roy, Nevele.
23. Jan Van de Walle, Poesele.
24. ?
25. ?
26. Veldwachter Marinus Vlaeminck, Meigem.
27. ?
28. ?
29. August Van Braeckel, Meigem (pijlenraper).

schietmeers te staan maar niet op de koningsschieting en tijdens een beschrijf.

Wat we in het reglement en de notulen niet te weten komen, zijn de namen van de baljuws en de vaandeldrager. Daarom kan men veronderstellen dat de gilde geen baljuw had, evenmin een vaandeldrager of vaandel.

We weten evenmin waar het gildehuis lag, wie er de baas van was, of waar de *schietpeirs* stond. Lag het schietplein langs de vaart of was het gevestigd in de Kerkstraat, nu Pastorijstraat? In deze straat lag eertijds een herberg met als uithangbord "In de Wippe". Heeft die naam iets te maken met de standplaats van de *peirs* en van het gildelokaal? Dit zijn vragen waarop men geen antwoord meer heeft.

Functies in de maatschappij.

Griffier-ontvanger: Eduard Van der Vennet, mulder-brouwer te Meigem;
Hoofdman: Martin Van Nevel, landbouwer te Meigem;
Deken: Felix Van Wontergem, landbouwer te Meigem;
Baljuw: (niet ingevuld);
Vaandeldrager: (niet ingevuld);
Bezorgers: Jean Van Nissche, landbouwer te Meigem;
Peter Claeijs, landbouwer te Meigem;
Juryleden: Martin Van Nevel; Felix Van Wontergem; Eduard Van der Vennet; Jean Van Nissche; Peter Claeijs.

Het reglement werd ondertekend door 20 leden; één lid tekende met een kruis, de griffier merkte onder het kruis aan: "dat is zijn merk omdat hij niet kan schrijven".

Ledenlijst.

De volgende personen maakten deel uit van de handboogmaatschappij van Meigem.

Personen afkomstig uit Meigem:

Eduard Van der Vennet

Leo De Poortere

Charles Van Doorne, geeft ontslag in 1842;

Felix Van Wontergem, geeft ontslag in 1842;

Pieter Claeijs

Angelus Tijtgat
Charles-Francies Van der Venet
Martin Van Nevel
Pietere Tijtgat, overleden op 24.12.1839;
Jan Van Hessche
Jean-Baptiste Verzeele
Albert Van Gansbeke
Bernard Careel
August De Schepper
Petrus Van der Venet
August Kauwe, nieuw lid in 1842;
Jacobus Algoet, nieuw lid in 1839 ontslag in 1842;
Felix Van der Venet, nieuw lid in 1843;

Personen afkomstig van Nevele:

Bruno Van Wassenhove
Bruno Bekaert
Ivo Becu, ontslag in 1845;
Henri Becu, nieuw lid in 1840, ontslag in 1844;
Bernard Dierickx Antoine Tagmagnie, ontslag in 1842;
Charles Braet
August Trouwe
Cam. Van der Cruyssen
Constant Bruyckere
Leo Gallens, nieuw lid in 1841, ontslag in 1842;
Charles De Decker, nieuw lid in 1840, ontslag in 1844;
Francies Van Gansbeke
Jozef Steijaert, nieuw lid in 1839;
Jean Tesselij, nieuw lid in 1839;
Charles Buysse, nieuw lid in 1850;

Personen afkomstig van Poesele:

Frans De Paepe, ontslag in 1846;
Louis Cannoodt
Charles Schelstraete, ontslag in 1845;

Personen afkomstig van Vinkt:

August Pypaert, nieuw lid in 1850;
August Standaert, nieuw lid in 1851.

Werking van de gilde.

Aan de hand van het notulenboek kan men een overzicht samenstellen van het aantal boogschutters en ook van de actieve leden.

In 1838 waren er 28 ingeschreven leden maar enkel 20 namen deel aan de schietingen. In 1839 waren er 26 leden, maar op een beschrijf waren er maar 8 à 9 aanwezig. In 1840 telde de maatschappij 23 leden waarvan er regelmatig 8 tot 12 aanwezig waren op de schietingen. In 1841 waren er 24 leden ingeschreven, terwijl er in 1842 reeds 25 genoteerd staan. Elk beschrijf werd door 12 schutters bijgewoond. In 1843 vonden we 20 leden terwijl een beschrijf 8 à 10 leden telde.

In 1844 telde de gilde nog 16 leden, er werd toen 1 frank gevraagd per drie maand, in plaats van driemaal 16 centimen. Een jaar later in 1845 had men ook nog 16 leden, in 1846 waren het er 15. Vanaf 1847 daalde het ledenaantal tot 14. In 1848 bleven er nog 9 leden over. Er wordt wel één nieuw lid bij ingeschreven zodat men op 10 komt. De nieuwkomer Charles Buysse werd van het inkomgeld vrijgesteld omdat hij de schiettent had helpen plaatsen. Voor 1850 tellen we 11 leden en in 1851 zijn het er nog 10.

In de ontvangsten van 1838 komt een boete voor omdat 5 leden niet zijn komen opdagen. Elk moet de 18 cent boete per afwezigheid betalen. In de loop van 1840 werd het maandelijks lidgeld op 48 cent gebracht. De kastoestand was in 1840 zo slecht niet; er was een saldo van 10 fr. 60 centimen. Het inkomgeld van de nieuwe leden werd van 5 fr. op 6 fr. gebracht.

Voor de grote schietingen werden aankondigingen geplaatst in de "Zondagsbode", telkens twee weken na elkaar. Zo lezen we dat voor de schieting van 26 oktober 1852 en voor die van 1 september 1854 telkens 2 fr. betaald werd, voor de plaatsing van de tekst, aan de gebroeders Michiels te Gent, uitgevers van de "Zondagsbode".

De kastoestand was in 1841 zeer rooskleurig. Toen bezat de gilde 118,33 fr. De grote schietingen trokken echter niet het gewenste aantal schutters. Zo zien we dat de schieting van 8 september 1846 met 40 fr. vooruit toch nog een verlies opleverde van 15 fr. Iets slechter was het op 23 september 1849. Men had toen 44 fr. vooruit maar men bleef met een verlies zitten van 28,50 fr.

Omdat het notulenboek in 1852 plots eindigt hebben we er het raden naar waarom de gildewerking plots ophield. Wel was het aantal leden gedaald tot

amper acht. Misschien zal de leefbaarheid van de gilde in het gedrag gekomen zijn. In ieder geval blijft het een open vraag.

De koningsschieting.

We hebben in het reglement gezien dat er jaarlijks een koningsschieting diende gehouden te worden. De eerste koningsschieting greep plaats in 1838 waarvoor 18 leden kwamen opdagen. In 1840 waren er 10 aanwezig, evenveel in 1841 en 1842. Toen de koningsschieting in 1843 plaats greep boden zich 12 gildebroeders aan. De laatste maal dat er een koningsschieting plaats had, dit volgens het notulenboek, was in 1844. Toen waren er 9 leden komen opdagen om naar de koningstitel te dingen. Uit dit overzicht blijkt dat de maatschappij het niet zo schitterend deed op de schietingen.

In 1840 ontvingen de pijlrapers tijdens de koningsschieting 1 frank vergoeding. De tafelkosten voor de *knape* ten belope van 50 centiem, werd door de gilde betaald. Vanaf 1841 ontving elke schutter aanwezig op de koningsschieting een maaltijd. Toen waren er 17 leden aanwezig, de kosten beliepen 21,64 fr.

Tijdens de schietingen werd de *peirs* opgericht en neergelaten door timmerman Aelgoet. Voor zijn werk kreeg hij een vergoeding van telkens 24 centiem. Op de grote schietingen ontvingen de pijlrapers telkens 1,50 fr. Een *rake* vol vogels kostte te samen 4,74 fr. Tijdens de schieting werd aan de schutters 1,92 fr. jenever aangeboden, kwestie van goed te kunnen mikken. Deze drank werd geleverd door Jan Baptiste Verzeele en August Bollaert.

Lijst van de koningen.

- 1838 Petrus Van der Vennet
- 1839 Petrus Claeijs
- 1840 Petrus Claeijs
- 1841 Petrus Van der Vennet
- 1842 Ivon Becu
- 1843 Charles Schelstraete
- 1844 Ivon Becu

Schiettent en peirs.

Door regelmatig terugkomende kosten voor het plaatsen van de schiettent vermoeden we dat de tent elk jaar opnieuw moest geplaatst worden.

Waarschijnlijk verdween ze in de winterperiode ergens in een stal, om in de nalente terug opgesteld te worden.

De *schietpeirs* was in hout vervaardigd. In 1840 werd een *peirs* gemaakt. Het onderstuk werd aangekocht bij Jan Van Hesche, boomzager te Meigem. Voor het vellen van een eiken stam ontving hij 9 fr. en voor het vierkant zagen werd door de *gilde* 23 fr. betaald. Het bewegende deel of de *wip* was ook in hout maar dan lichter in uitvoering. Boven op die *wip* werd de *rake* vastgemaakt waarop de vogels geplaatst werden. Die *rake* werd aangekocht en afgehaald te Beernem; het vervoer gebeurde door Constantin Buysse waarvoor hij 50 centiem ontving. De *rake* was omwonden door windels om de pijlen niet te beschadigen als ze ertegen vlogen. Dat die windels regelmatig dienden vervangen te worden hoeft niet gezegd. In het notulenboek komen zeer veel uitgaven voor van herstel van de windels aan de *rake*. De kosten schommelden tussen 3 tot 9 fr. per herstelbeurt. De *peirse* werd geschilderd door Charles Braet die er 16,14 fr. voor ontving. Het werk was nogal dorstig want de man dronk tijdens zijn werk 9 liter bier wat 1,20 fr. kostte.

We lezen ook dat de *peirs* in 1852 diende verplaatst te worden, maar naar waar werd niet vermeld. Timmerman Aelvoet werd met dat werk belast. Het neerhalen en oprichten kostte 10,30 fr., de *knape* die meehielp ontving 3,27 fr. Bij dat werk kwam ook jenever te pas. Jan Baptiste Verzeele leverde er voor 0,48 fr. terwijl August Bollaert (5) er voor 1,44 fr. leverde. We hebben een sterk vermoeden dat het *gildehuis* gevestigd was bij August Bollaert, aangezien hij telkens voor de grootste bedragen jenever of bier leverde.

De *knape* die de namen en de volgnummers van de schutters afriep aan de *peirse* ontving 3,27 fr. We willen ook nog vermelden dat in het notulenboek de woorden *peirs(e)*, *sprange* en *wippe* door elkaar gebruikt worden, maar ze hebben uiteindelijk dezelfde betekenis.

Bijzondere gebeurtenissen.

In de korte bestaansperiode van deze schuttersgilde had een overlijden plaats van een *gildelid*. Op 24 december 1839 overleed confrater Pieter Tijtgat; in de rouwstoet stapten alle *gildebroeders* mee. Op de feestdag van St.-Sebastiaan liet de *gilde* een mis opdragen. In 1839 betaalde ze voor de jaarmis 2,60 fr. aan de pastoor. De *tamboer* ontving voor zijn *trommelwerk* 1,20 fr. Daar de eigenlijke functie van de *tamboer* niet beschreven werd in het notulenboek vermoeden wij dat hij de *gilde* voorging al *trommelend*. In 1841 kostte de jaarmis 4,40 fr. voor de pastoor en de koster. De *klokluider* vroeg

1 fr. en de tamboer kreeg ook 1 fr. vergoeding.

Het laatste groot feit dat het notulenboek prijs geeft gebeurde op 17 mei 1851. Toen kocht de Gilde bij Felix Van der Vennet een hectoliter roggemeel voor 11,91 fr. Hiermee werd brood gebakken dat verorberd werd op de koningsschieting. Daar die schieting de hele dag duurde werd er driemaal brood gegeten, de toespisj werd niet vernoemd.

Het laatste artikel in het notulenboek eindigt met *de knaep zal geen jaergeld meer ontvaengen maer zal op elke schietting voldaan worden*. Na deze regels blijven in het boek nog 52 onbeschreven bladzijden over, zodat ook voor ons dit het einde betekent van deze bijdrage.

A.JANSENS, Nevele

Noten

- (1) Het notulenboek bleef ten huize van de griffier Eduard Van der Vennet. Door de erfgenamen kwam het in het bezit van de familie Lemmens-Van der Vennet. Op enkele blanco's schreven ze de aan- en verkoop van hun brouwerij. Het boek werd in 1965 door de familie Paul Lemmens aan de documentatieafdeling van het museum "Rietgaverstede" te Nevele geschonken.
- (2) F. DE POTTER, J. BROECKAERT, *Geschiedenis van Meigem*, deel VI, Gent, 1867, blz. 21.
- (3) Mededeling van wijlen Armand Bauwens, in leven schoolhoofd te Meigem.
- (4) *Voysen*, *Voys*: stemmen of stem: hij behaalde zoveel *voysen* of hij kreeg een *voys*.
- (5) August Bollaert zou een ver familielid zijn van André Bollaert. Hij was herbergier te Meigem. Was hij soms de uitbater van de herberg "De Wippe" in de Kerkstraat? (Mededeling van de heer André Bollaert).

Beschrijf wordt in de schutterstaal gezegd voor een maandelijkse oefenschieting waaraan alleen de leden deelnemen. (Mededeling van de heer Roger Claeys, voorzitter van de Koninklijke Schuttersgilde, Nevele).

ZANTEN IN NEVELSE DOCUMENTEN (I)

ONTFANG BOECK VAN DE KERCKE VAN NEVEL VAN DE JAEREN 1791, 1792, 1793, 1794, 1795

Het ontvangboekje van de kerk van Nevele meet 18,5 cm op 15 cm, het telt zeventig bladzijden, de omslag is van bruin grof geschept papier. Het boekje is onderverdeeld in zeven hoofdstukjes (1).

Deeltje 1 bevat de ongelijke renten van 1786 tot 1795;

Deeltje 2 bevat de ongelijke renten van 1791 tot 1795;

Deeltje 3 bevat de ongelijke renten van 1786 tot 1795;

Deeltje 4 bevat de renten afkomstig uit de parochies Gent, Meigem, Vosselare, Landegem en St.-Maria-Lerne lopende over de jaren 1786 tot 1795;

Deeltje 5 bevat de ongelijke renten bestemd voor de gilde van 1791 tot 1795;

Deeltje 6 geeft een lijst van het aantal private stoelen die geplaatst zijn in de kerk van Nevele en

Deeltje 7 geeft enige betalingen gedaan door de kerkmeesters in de jaren 1792 tot 1795, hoofdzakelijk voor de viering van de oktaaf van de kerkpatroon St.-Mauritius.

Het boekje bevat zeer veel persoonsnamen, benamingen van straten en percelen land alsook de namen van enkele herbergen.

Al deze namen en benamingen hebben we ontleed. De tekst is als volgt opgebouwd. Elke rente krijgt een volgnummer, daarnaast komt het nummer van het perceel volgens het landboek van Nevele (2).

Het derde vak geeft de naam van de persoon die de rente verschuldigd is, vervolgens wordt de ligging aangegeven en de grootte van de rente die men moest betalen.

Al de persoonsnamen zijn vervolgens alfabetisch gerangschikt, een cijfer verwijst naar het aktenummer.

De straat- en perceelsnamen worden op soortgelijke wijze behandeld. Uiteindelijk worden de oude perceelsnamen waar het mogelijk is aangeduid.

Het boekje zelf is nooit ingeschreven geweest in een archief; het was een vlottend dokument dat van de ene lade naar de andere verhuisde. In 1959 werd dit boekje door gemeentesecretaris Astère Van de Castele geschonken aan

Ontleding van het ontvangboek (2)

Volg-nummer	Land-boek-nummer	Persoonsnamen	Verklaring van het goed	Rente
1	1404	Jan Van der Plaetsen	land - joorens oomstuk, Nevele Caermstraat, O. Fr. Hertoge, stuk land naast de Dierencoop. W. Thomas Van Houte	4 gr.
2	601	Herman Lamme	hofstede - H'oossche, Nevele W. abdij van Drongen, N. de boomgaert	4 gr.
3	1438	Joannes Maertens, voren Pieter Cardon	behuisde hofstede, Nevele O. de Caermstraat, N. het stuk genoemd den bek	1 gr.
4	1441	Lieven De Brabander	partye land, Nevele ZW. de Caermstraat, W. Pieter Martens, N. Jacques Mathijs	1 sch. 2 gr.
5	64	Philippe De Buck, voren Balthazar Grijs en Jacobus Hauwe	hofstede, Nevele in de Blaesendriesch, N. den Hoel en Joannes De Meyer	1 sch. 2 gr.
6	77	Jacobus Roets, voren Judocus Braet, Joannes Cneuvelds, Frans Seymortier, Joannes Martens, Lieven Van de Steene	hofstede, Nevele W. Heer van Ruddervoorde, NW. Joos Pyf-froen, N. Guillaume Nieuwlandt, ZO. Blaesendrieschstraete	2 sch. 6 gr.
7	65	Guillaume Hertoge, voren Jans De Meyer	hofstede, Nevele, ZW. Wd. van Philippe De Buck, NW. den Hoel, NO. Joannes De Bruycker	7gr.

Keuninge van de blaunveische stede
van landbouw, groot hē, erden
den aldans velders velders velders
over 1791 tot 1795

2 14/16

L. o. o. 10, 5 1/2

gulten quillaun
altes
Anaktend. de veld
van jeon...

Muster gulten jeonnis bejeon
Lieuwkeet in de velders veld
D'hoon van bejeon van de velders
jeonnis velders velders velders
Sjans velders velders velders velders
Gulden velders van velders velders
Lied velders velders velders velders
van velders velders velders velders
velders velders velders velders
velders velders velders velders
velders velders velders velders

Handred

9 38
10 43

11

Handred gulten van velders velders
van velders velders velders velders
velders velders velders velders
velders velders velders velders

Bladzijde uit het „Ontgang boek”.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele)

8	47	Jacobus Hertoge en Pieter Van Parijs	hof, Nevele N. Brabantstraete, Z. Pieter Van de Putte, en wezen Pieter Haensens, N. gesupprimeert clooster van Nevele, den Cleenen Oostbroek, NO. de hegelaere.,Z. Brabantstraete	elk 2 sch.
9	115	Francies Van Melle, voren Pieter Van den Bulcke	hofstede, Nevele, Meulestraetje, N. Thieltchen heirweg en het beekskan	2 sch.
10	78, 79 80, 81	Wd. Guillaume Nieuwlandt, voren Joannes De Vlieger, Jacobus Comparé, Francies Gressens, Jan Verloose, Judocus De Keyzer	hofstede en erve, Nevele, ZO. Blaesendrieschstraete, W. Wd. Frans Maertens en Jacobus Dobbelaerre	6 sch.
10b	—	Joannes Francies Van der Cruysen, Francies Nieuwlandt, Jacobus Verbeke, Pieter Yde, D'Hoors Nieuwlandt	in onderhuur idem	elk 2 sch.
11	66	Maurus Van Parijs	hofstedeken, Nevele, ZO. Joannes De Meyer, NW. den hoel, NO. Pieter Van de Moere, Z. Blaesendrieschstraete	7 gr.
12	116	Joannes De Decker, voren Mijnheer Du Bois	hofstedeke, Nevele., O. Philippe Van Compostelle, N. den Thieltweg	2 gr.
13	115	Jan Frans Van Melle, voren Pieter Van den Bulcke	hofstede, Nevele, Z. heer baron van Nevele, W. Meulegat, N. Pouquestraete, O. gesupprimeert clooster	1 gr. 4 den.
14	107	Geraerd De Meyer, voren Frans De Weerd	hofstede, Nevele. O. Wd. Joannes De Brabander met den Engelant, N. Clooster met het gasthuis	9 den.

15	101	Jooris Missiaen	huis genaamd De Croone, Nevele O. Joseph De Graeve, Z. beeksken W. Albertus Wulbroeck, N. den Merkt.	11 den.
16	100	Joseph De Graeve, voren Ferdinand Van de Putte Jacques Van Brussel	huis en erve, geweest eene herberg De Roose, als mede gaanders stokerije, Nevele, O. Joannes Sutterman, Z. beeksken, N. de Merkt ende Langemunte	11 den.
17	42	Pieter Frans Meganck, voren Joannes Lampe	huis en erve, Nevele, O. Pieter Bafort, NW. De Merckt van Nevele. uit de erve is genomen 26 roeden en gelegd bij de herberg De Maene als lochting	3 gr.
18	29	Carel-Emmanuel Van de Voorde, voren Philippe Be-kaert	huis, herberg De Maene, Nevele, O. Pieter dela Siera, Z. Joseph De Graeve, N. De Merckt	7 gr. 5 den.
20	131	Francies De Wulf, voren Stephanus Willems	stede en erve, Nevele, Z. Kerkhof, W. Baron van Nevele, N. Norbert d'Huyvetter, O. Meulenaerstraete	2 gr. en een alve Hael- lijnck
19	17	Joseph Danneels	hofstede en erve, met 160 roeden op den westkant, Nevele, Meulestraet, NO. Emmanuel Sutterman O. den Oostbroeck, W. Jacobus De Meyer	9 den.
21	34	Rochus Van der Sype, Joannes Baptiste Martens, voren Jan Baptiste De Vos	stede en erve, wezende een oude herberg De Hert, Nevele, W. Judocus De Blauwe, O. Pieter Bafort ende Zwijnsmerckt, O. Jan Frans Cannoot, Z. Langemunte	9 den.

22	21	Carel Tuytschaever	erve, Nevele, Z. De Poucque, W. Meulenaerstraete, N. Pieter Braet	2 gr.
23	95	Hendriek Heyndriecks, en Wd. Emmanuel De Dapper	twee huizen en erven, Nevele, Z. Bernard Gaelens met den Engelant, W. Frans Van Hove, N. Langemunt	9 den.
24	25	Joannes Goethals	huis en erve, Nevele, O. Greffier Minne, Z. de Merckt, O. Meulenaerstraete	2 gr.
25	91	Philippe Jacobus Verhaege, voren Pieter Verhegge, Judocus de Blauwe	stede en erve, Nevele, ZO. Bernard Gallens, ZW. het beeksken, W. landhuys van de baronie, NO. de Sinte Jaensstraete	3 gr. 7 den.
26	74	Augustyne Haemers, voren Lieven Cannoot	stede, wezende eene uitneming uit de straete, Nevele Blaesendrieschstraet	2 gr. 1 den.
27	—	Pieter Judocus Beyaert en Jan Baptiste De Vos, voren Jacobus Leyseele	partij land wezende een leen Nevele, Z. Parochie Vosselare, ZW. oude straete, NW. Blaesendrieschstraet, NO. Ferdinand Vande Putte	1 gr.
28	37	Jacobus Pieters ende Baudewyn Hanssens, voren Gillis De Wulf	stede, Nevele, W. de Cattestraete, NO. en Z. Francies d'Haemers, ZW. de St. Jaensstraete	2 gr. 6 den.
29	39	Francies Dhaenens	stede en erve, Nevele, NO. de Cattestraete, NO. Cleenen Oostbroeck, ZW. gesupprimeert clooster en paters Recoletten, ZW. St. Jaensstraete	2 gr. 3 den.

30	—	Norbert Hertoge, voren Jacobus Comparé, Jan Van Athem	hof, Nevele Blaesendrieschstraete	3 gr. 3 den.
31	59	Pieter Mestdag, voren Pieter Goossens	huis en erve, Nevele, ZO. parochie Vosselare, ZW. d'erve als nu by Norbert de Clercq wezende twee partyen	3 gr. 8 den.
32	13	Judocus Goetgeluck, voren Gerard Vermeire	hofstede, Nevele, NW. aermen van Nevele, NO. abdye van Drongen, ZO. Baudewijn De Ruycq, ZW. den hegelaere	9 den.
33	19	Guillaume Nieuwlandt	goederen als memoire	11 gr. 6 den.
34	24	Francies-Ignatius Stockman, voren Jan Baptiste De Vos, Jan Van der Donckt	huis en erve, wezende eene herberg den Haeze, Nevele, O. de Caelene, ZO. Greffier Minne, ZW. Joannes Goethals, NW. de Meulenaerstraete	3 gr.
35	108	Ferdinand-Joseph Van Themse, voren Joseph Claeys, als pachter van het gesupprimeert Clooster	behuisde erve, genaamd gasthuis Nevele, O. Geraerd De Meyer, Z. het beeksken, W. notaris Van Melle, N. de Pouckestraete	1 gr. 2 den.
36	57	Herman Van Nevele, als pachter van Pieter van Nevele	land, NO. Maximiliaan De Jonge, ZO. Jan Van de Woestyne, NW. Heer vande Voorde	3 gr.
37	151	Herman Maenhout, pachter van Douairiere Mijnheer Loosveld, voren Pieter Jooris	partye land op Oossche, Nevele, ZO. en ZW. de heer baron van Meulebeke, NW. den heirweg, NO. Maximilliaan De Jonge	4 gr.

38	1710	De Proost van Nevele	land den Paepenmeersch, Nevele, W. het Couterken van de zelfde proost	1 sch. 3 gr. 2 den.
39	1956	Pieter Bafort, voren Joannes Keirsse	party land, den draeyboom, Nevele, NO. Pieter De Baets, ZO. Gilles De Wulf, ZW. meester Van Hulle	5 gr.
40	1756	Joannes Van de Caveye, Frans Blomme en Frans Van der Cruysen, voren Jacobus en Emmanuel Sutterman	partye land, elk de helft Nevele, wezende de Zuidkant	5 gr.
41	1746	Norbert Van der Plaetsen	partye meersch, het bleekplein Nevele, NO. Guillaume Goethals, ZO. den waeterloop, ZW. het straetjen	9 den.
42	531	Francies Van de Walle, voren Anthone Mortier	hofstee en bogaert, Nevele, O. en Z. de straete, W. den heer baron van Meulebeke	6 gr. 6 den.
42b	281	Joannes De Weirdt	meersch op Oosche, Nevele, NW. Guillaume Lamme en Baudewyn van Huysse, NO. Martin Boure, O. de Caelene	8 gr.
43	1697	Geraerd Meganck, voren Jan Lybaert	land den bulck van den hove, Nevele, ZO. het middenstuk, ZW. Christiaens Bulcksken, NW. ten voren, NO. Jan Snauwaert	8 den.
44	1698	idem	hofstee en twee leenbulcken en lochting, Nevele, ZO. en ZW. zijn zelve	2 gr.
45	1700 1703	idem	twee partyen land, den meulenaarsbulcke, Nevele, ZW. zijn zelve, NW. den grooten Hul, en Lieven Loontjes, ZW. het peirdebulcksken	12 gr.

46	1470	Joannes Meganck, pachter van Nicolas Stommelincx	partye land genaamd de leenstraete, Nevele, O. Lieven Loontjes, Z. Nicolaes Schamps, W. en N. Philippe Wauters	6 gr.
46b	719	Lieven De Cloet, voren Jan De Grootte	hofstee, Nevele, Z. Stropersstraetje, W. Pieter Tuytschaever, O. Geraerd en Baudewyn Martens, N. Jacques Schamps	8 den.
46c	1665	Lieven Loontjes, voren Jan Bafort, Laureyns Onderbeke	partye land, Nevele, O. Pierre Slock, Z. het Herpelstraetjen, W. en N. Jacques Rodriques tot de bare mee den potstaeke	6 den.
47	1506	Lieven Van Daele, als pachter van Leopoldus Van Duimnandere	hofstede, Nevele, O. Jan De Clercq, W. de straete, NW. Maurus Cakaert mee zijn dreve	1 gr.
48	1342	Jan De Meyere	partye land genaamd Veldekensacker, Nevele, O. Pieter-Frans van Hulthem, N. Suzanne van Landegem	6 gr.
49	1505	Kinderen van Lieven Van Dale	hofstede, Nevele, ZO. Nicolaas Schamps, ZW. de straete, NW. en N. Martin Cakaert	1 gr.
50	1148	Joannes Danneels, voren Andries De Clercq	hofstede, Nevele, O. de Boschstraete, ZO. Jacques Coppenhage, NW. Joos Hanssens	11 den.
51	729	Joannes Danneels, als pachter van Cornelis Sandelin	partye land, het einderland, Nevele, O. Jan De Rop, ZW. de Straete, NW. Martin Aerens, NO. Boudewyn de Pestele	6 den.
52	1168	Lieven Loontjes, voren Pieter van de Weghe	partye land den gevel genaamd, Nevele, O. en Z. Jacques Rodriques en Gerard Loontjes mee zyn dreve, W. Jacques De Backer, N. Martin Aerens	2 gr.

53	1492	Lieven Martens, voren Lieven Van de Steene	partye land genoemd Claeys, bauweelstuck, Nevele, O. Philippe Wouters, ZO. en NW. Lieven Loontjes	4 gr.
54	1467	Joannes Coopman, voren Gillis De Wulf	hofstede, Nevele, Z. Frans Martens, Z. en W. Lieven Loontjes, N. de Vierboomstraete	1 gr.
55	1427	Francies De Witte, voren Joannes De Witte	hofstede, Nevele, Z.O. Jan Martens, Joos Van Doorme, Pieter Bogaert, W. Norbert De Paepe, NW. groot leen van Lieven Loontjes, N. den ommekeer van de straete	16 den.
56	426	Lieven Martens, voren Lieven Van de Steene	partye land den boskant, Nevele, ZO. den advocaat Pien, ZW. idem, NO. het hoveken, NW. de hofstede in Oossche, NO. Pieter Beelaert, ZW. Kinderen Lamme en Guillaume De Meyer	4 gr.
57	477	Pieter Meganck, voren Geeraard Van Nevele	partye land, Nevele, NW. de straete naar de Steinputten, O. Adriaan Van der Burgt, ZW. de heer predikant Van der Piet.	3 gr.
58	439	Pieter Van Nevele, voren Jacques Van Nevele	partye land, Nevele, NO. Jan Van Nevele, ZO. den Couterweg, ZW. Joannekin Maes, NW. de paters Augustijnen	2 gr.
60	441	Pieter Meganck	partye land de Godelieve Stee, Nevele, ZO. Pieter Lamme, W. Jacques Hinnebert, NW. de Oosschestraete, NO. straetjen naar Jan Van Nevele	4 gr.
61	835	Pieter-Frans Beelaert	oosteinde van een partye genoemd het hoveken, Nevele, O. Pieter Bogaert, stedeken, ZO. Anthone Hanssens, Z. Lauryns Onderbeke, W. het wederdeel	6 gr.

62	—	Jacobus Belssens	onbehuide hofstedeke, Nevele, ZO. Mathys De Clercq, W. de straete, N. Passchier Koornaert	6 gr.
63	766	Herman Van Nevele, als pachter van Pieter van Nevele	een oneffen partyeken, Nevele, ZO. Boudewyn Mortier, ZW. de Straete en Pieter Van Laerebeke, NW. Jan Serweytens	2 gr.
64	742	Jan Van der Plaetsen	partye land den Daesdonck, Nevele, ZO. dreve en Joannes Serweytens, ZW. Gillis De Weirdt, N. Baudewyn Mortier	4 den.
65	737	Judocus De Reu, voren Judocus De Meyer	behuide hofstede, Nevele, O. Adriaan Van Vinkt, W. en N. de Boschstraete	3 gr.
66	1616	Jan Van der Plaetsen	partye land genaamd den brand, Nevele, ZO. Mauritius Van der Plaetsen, ZW. de Biebuyckstraete, NW. en NO. Frans Lombaert	2 gr.
67	1623	idem	partye land den Callantbulck, Nevele, ZO. Heer van Meire en Jan Lambaert, ZW. idem, W. het Stropersstraetjen, NO. Jan Snauwaert	3 den.
68	849	Norbert Tuytschaever, pachter van advocaat Sierens	partye land genaamd het lange bulksken, Nevele, ZO. Passier Hoomaert, ZW. Frans Corrijn, NW. Adriaan De Weirt en NO. het kapittel van St.-Baafs	5 den.
69	1778	Francies Mortier	partye land, Nevele, O. Mijnheer Van Tessenbossel, Z. Maximiliaan dela Vilette, W. Joos Van Gansbeke, N. de straete lopende van Nevele naar Poesele	1 gr. 4 den.
70	—	idem	partye land, Nevele, ZW. zichselfs, O. straetjen kommende van de lenen van de advocaat Taerebeke	4 den.

71	—	Lieven de Vreese, voren Frans Mortier	partye land genaamd Slootermanshoveke, Nevele, ZO. en W. Wd. Frans Mortier, N. de straet naar Poesele	4 den.
72	1662	Pieter van Doorne	behuisde erve, Nevele, ZO. Lieven Loontjes, W. Pieter Slock, N. idem	2 gr.
73	1885	Francies Van Oost, pachter van mijnheer Van Hecke	land, Nevele, ZW. den heiligen geest van het begynhof, NW. de prochie van Poesele, ZO. Dreefken van de zelfde begynhof en Pieter Cottier	6 gr.
74	1733	Joannes De Witte, voren Christiaen Mortier	party land genaamd Den Ham	9 den.
75	866	Joseph Loontjes	party land genaamd het Couterstuck, O. Jan Boone, Z. Jacques Schamps, W. idem, N. Joos Bouwens	6 gr.
76	240	Joannes Van Doorne	meersch op Oosche, Nevele, Z. Capitel van St.-Baafs, NO. Aerent De Vos en Van der Spriet, ZO. de Caelene	6 gr.
77	—	Douairière Vanden heere van Asper	Leen ten Briele, Nevele op Oosche	6 den.
78	1718	Francies Van Doorne, voren Aedriaen Bosschaert	partye land, Nevele, Z. Frans Martens, W. Jacques Warrams, O. de raadsheer Pieters	4 gr.
79	1842	Jan Verhelst, voren de aermen van St.-Michiels Gent	partye land genaamd het gemeth, met andere partye den Putacker op Kerrebrouck, Nevele, Z. Frans Martens	4 gr.
80	1848	Frans Van Oost, pachter van Louis Vanden Hecke	party land genaamd de vierschaar, N. Lieven Oygem, O. de straete, Z. en W. idem	4 gr.

81	809	idem	party land, Nevele, O. Christiaen Braet, Z. idem, W. idem, N. Jan Vander Venet	6 gr.
82	1850 1851	Pieter Mortier	1) party land de helst, O. den laeck op Kerrebrouck in twee partyen, Z. Heer della Faille, W. de Straete en N. volgende stuk 2) Z. Passchier De Pestele, N. de Straete, NO. Joos Van Doorne	6gr.
83	1937	Philippe Bafort, voren Pieter Van der Plaetsen en Maurus Van der Plaetsen	leen, op de meulencouter, Nevele, NO. heer baron van Meulebeke, ZO. Meigemschen heirweg, Z. Gillis De Wulf, W. Joost Braet	3 gr.
84	—	Lieven Van Daele, pachter van Procureur Lammens in Gent, voren Louis De Clercq	partye land genaamd den Caubeirne, Nevele	2 gr.
85	1606	Advocaet Laerebeke, voren pachter Pieter van Nevele de Jonghe	partye land genoemd het Haelsterlaed, Nevele, ZW. hun zelfs, NO. Jan Lombaert	6 den.
86	740	Francies Goethals, voren Jacques Quickenborne	partye land den Daesdonck, Nevele, ZO. Joannes Verplaetse, W. Gillis De Weerd	2 den.
87	547	Pieter Lamme, voren Herman Lamme	partye land genoemd Gendgat, Nevele, ZW. Joos Van Vynckt, N. de Gaverstraete, O. Jan Heyndrickx	6 gr.
88	1920	Jan Baptiste Van Compostelle wegens coope van Augustyn Francies Van Hulle	partye land, de vierschaere, Nevele, O. Jan Baptiste Heytens, N. de Poucque, NO. zijn zelf, Z. den Thielschen weg	4 gr.

Ongelijke rentjes gaande uit gronden en erven gelegen binnen de stad Gent, parochien van Meygem, Vosselaere, St.-Martens-Leerne en Landegem

Volgnummer	Landboeknummer	Persoonsnamen	Verklaring van het goed	Rente
1b	—	Frans De Smet, wonende op Ackergem binnen Gend, voren Frederiek Verbiest	hoekhuis op de parochie van Ackergem op de vierweegsche daer men noemd de Twaelf Cammeren	6 gr.
2b	95	Martinus Slock, voren Philip-pus De Wulf	huis en erve op Landegem plaetse, wezende de herberg De Croone, O. zijn zelf, Z. Lieven Van der Plaetsen en N. het kerkestraeten	9 den.
3b	25	Pastoor van de prochie van Landegem	priesterage, hof, lochting en boomgaerd, O. Joannes Verhye en daar achter met eene bijle op de straete, ZW den voetweg genoemd den houtkant naar de straete en den Dam	6 den.
4b	64	Pieter Van Crombrugge, voren Pieter Heggerrick, Francies Mestag	partye land genaamd den drijbek, binnen de parochie van Meygem, N. den parochie weg, Z. Francies Mestag, W. den voetweg daer over Lauryns Mortier en N. de Kerckstraete	6 gr. 6 den.
5b	336	Jacobus De Meyer, voren Jacques Van Brussel	behuisde erve binnen de parochie van Vosselare, ZW. zijn zelf, W. de Damstraete	1 sch. 6 gr.
6b	333	Joseph De Ketelaere, als pachter van Meester Van Aelstein	behuisde erve binnen de parochie van Vosselare, ZW. de Damstraete	9 gr.
7b	347	baron van Nevele, pachter Jaspaert Van Bastelaere	onbehuisde hofstede genaamd Coppensstede binnen de parochie St.-Maria-Leerne, NW. de straete, O. zijn self, ZN. Reyschoot	7 sch. 6 den.

Ongelijke rentjes behorende de gilde

Volg-nummer	Land-boek-nummer	Persoonsnamen	Verklaring van het goed	Rente
1c	137	Frans De Cuyper en Joseph De Roose Francies De Cuyper Joannes Meganck Joseph De Roose	hofstede, Nevele, Z. Herman Lamme, W. leen van Joseph Loontjes, N. Josef Verbauwen met den muyshond en de Meulenaerstraete	1 sch. 3 gr. 2 sch. 6 gr. 5 den. 2 sch. 4 gr. 4 den. 1 sch. 4 gr. 3 den.
2c	1430	Joannes De Nollet, voren Nicolaes Stommelinck	behuisde hofstede, Nevele, Z. Pieter Loontjes, met hunne bossen en uitweg, ZW. de Caermstraete, NW. Van de Moere, O. Carel De Ruyck	2 gr.
3c	824	Boudewyn Cakaert, voren Norbert Cakaert	partye land genaamd den Rogge tuin, Nevele. OZ. Jacques Schamps, ZW. tegen straetjen, NW. Gabriël De Declair	2 gr.
4c	395	Pieter van Overbeke, pachter van Laureyns Steyaert, voren Armand Steyaert	hofstede op Oosche, Nevele, NW. Jan Pien, NO. en ZO. Adriaan Hertoge, ZW. De Ooschestraete	6 gr.
5c	1700 1703	Geeraerd Meganck, voren Jan De Meester	partye land den Meulenaersbulck ende Meulenwal. 2 artikels	1 meutjen tarwe of 3 sch.

Nog andere rentjes de kerke van Nevele competerende

Volg-nummer	Land-boek-nummer	Persoonsnamen	Verklaring van het goed	Rente
1d	—	Gillis De Vusser, Jacobus De Meyer, Francies De Clercq, Judocus De Brabander, Guillaume Haeck	hofstede, Nevele, in de Meulenaerstraete, op de zelfde hofstede bezet tot de fondatie van het jaergetyde van Andries Van Rentergem	samen 3 sch. 4 gr.
2d	—	Jacques Riequat, voren Jan Francies Van Voren, Frans Van de Voorde	huis en erve, Nevele langsheen het kerkhof deser kerk	8 gr.
3d	—	Francies De Wulf, voren Stephanus Willems	uitweg van zijn schuur over het kerkhof	1 gulden
4d	—	Syne Keyzerlycke Majesteyst geld aan de kerke een rente	Crooserende jegens den penninck van vier en half ten honderd, betalende elck jaer den 5 januari	18 pond 15sch. wisselgeld
5d	—	Baron van Nevele	hofstede mee landen gelegen in de parochie St.-Marie-Lerne - tot het celebreren van het jaergetyde met twee uitrykingen van twee zakken brood aan de armen. Tot laffenisse vande ziele van vrouw Catharine della Faille volgens fondatie op 18 juni 1726	broden moeten de prys hebben van 4 ponden gr.

Volgens het ontvangboek kwam aan de kerk, het stoelgeld van de particuliere stoelen nog toe. Er waren 116 personen die een stoel hadden in de kerk, 24 personen hadden er twee en drie gezinnen hadden elk drie stoelen. Tesamen had men honderddrieënzeventig stoelen, eigendom van particuliere personen.

In het ontvangboek komen veel persoonsnamen voor. Voor de familiekundigen plaatsen we al de namen in alfabetische volgorde.

Het cijfer naast de naam verwijst naar de akte waarin de naam voorkomt.

A.

Abdye van Drongen 32

Aerens Martin 51-52

Augustynen Paters 58

B.

Baron van Nevele 13, 20, 7b, 5d

Bafort Pieter 17, 21, 39

Bafort Jan 46

Bafort Philippe 83

Bauwens Anthone 59

Bauwens Joos 75

Beelaert Pieter 56, 61

Bekaert Philippe 18

Belsens Jacobus 62

Begynhof Gent 73

Beyaert Pieter-Judocus 27

Blomme Frans 40

Bogaert Pieter 55, 61

Boone Jan 75

Bosschaert Adriaan 78

Boure Martin 42

Braet Judocus 6

Braet Pieter 22

Braet Christiaan 81

Braet Joos 83

C.

Cackaert Maurus 47

Cakaert Martin 49

Cakaert Boudewyn 3c

Cannoot Jan Frans 21

Cannoot Lieven 26

Cappitel St.-Baafs 76

Cardon Pieter 3

Claeys Joseph 35

Cneuvelds Joannes 6

Comparé Jacobus 30-10

Coppenhaege Jacques 50

Coopman Joannes 54

Coryn Frans 68

Cottier Pieter 73

D.

Daenens Francies 29

Danneels Joannes 50-51

Danneels Joseph 19

De Backer Jacques 52

De Baets Pieter 39

De Blauwe Judocus 21

De Brabander Lieven 4

De Brabander Joannes 14

De Brabander Judocus 1d

De Bruycker Joannes 7

De Buck Philippe 5, 7

De Clercq Norbert 31

De Clercq Jan 47

De Clercq Andries 50

De Clercq Mathys 62
De Clercq Louis 84
De Clercq Francies 1d
De Cloet Lieven 46
De Cuyper Frans 1c
De Dapper Emanuel 23-25
De Declier Gabriel 3c
De Decker Joannes 12
De Graeve Joseph 16-15-18
De Groote Jan 46
De Jonge Maximiliaan 37-36
De Ketelaere Joseph 6b
De Keyser Jacobus 10
della Faille Heer 82
della Faille Catharine 5d
De la Siera Pieter 18
De la Vilette Maximiliaan 69
De Meyer Joannes 5-7-11
De Meyer Gerard 14-35
De Meyer Jacobus 19-1d-5b
De Meyer Jan 48
De Meyer Guillaume 56
De Meyer Judocus 65
De Meester Jan 5c
De Nollet Joannes 2c
De Paepe Norbert 55
De Pestele Boudewyn 51
De Pestelle Paschier 82
De Reu Judocus 65
De Ruyck Boudewyn 32
De Ruyck Carel 2c
De Roose Joseph 1c
De Rap Jan 51
De Smet Frans 1b
De Vreese Lievin 71
De Vlieger Joannes 10
De Vos Jan-Baptiste 21-27-34-59
De Vos Aerent 76

De Weerd Frans 14
De Weirdt Joannes 42
De Weirdt Gillis 64
De Weirt Adriaan 68
De Weerd Gillis 76-86
De Witte Joannes 74-54
De Witte Francies 54
De Wulf Philippus 2b
De Wulf Francies 3d-20
De Wulf Gillis 28, 39, 54, 83
De Vusser Gillis 1d
D'Haemers Francies 28
D'Hertoge Frans 1
D'Huyvetter Norbert 20
Dobbelaere Jacobus 10
Du Bois Heer 12

F.

Francies Jan 2d

G.

Goethals Francies 86
Goethals Guillaume 41
Goethals Joannes 24-34
Goetgeluck Judocus 32
Gaelens Bernard 23-25
Goossens Pieter 31
Gressens Francies 10
Grys Balthazar 5

H.

Haeck Guillaume 1d
Haemers Augustyne 26
Hanssens Joos 50
Haenssens Baudewyn 28
Haenssens Pieter 8
Hanssens Anthone 61
Hauwe Jacobus 5

Hertoge Guillaume 7
Hertoge Jacobus 8
Hertoge Norbert 30
Hertoge Adriaan 4c
Heyndriecks Hendrick 23
Heyndriecks Jan 87
Heygerick Pieter 4b
Heytens Jan-Baptiste 88
Hinnebert Jacques 60
Hoornaert Passchier 68

J.

Jooris Pieter 37

K.

Kappitel van St.-Baafs 68
Keirsse Joannes 39
Keyserlyke Majesteit 4d

L.

Laerebeke advocaat 85
Lamme Herman 2-87-1c
Lamme Guillaume 42
Lamme Kinderen 56
Lamme Pieter 60-87
Lammens Procureur 84
Lampe Joannes 17
Leyseele Jacobus 27
Lombaert Frans 66
Lombaert Jan 67-78-85
Loontjes Lievin 45-46-52-53-55-72
Loontjes Gerard 52
Loontjes Joseph 75-1c
Loontjes Pieter 2c
Lybaert Jan 43

M.

Maes Joanneken 58

Maertens Joannes 3-6
Maertens Frans 10
Martens Pieter 4
Martens Joannes-Baptiste 21
Martens Geraard 46
Martens Baudewyn 46
Martens Lievin 53-56
Martens Frans 54-79
Martens Jan 55

Maenhout Herman 37

Mathys Jacques 4

Mestdag Pieter 31

Mestag Francies 4b

Meganck Gerard 43-5c

Meganck Joannes 46-1c

Meganck Pieter Frans 17-57-60

Minne Greffier 24-34

Missiaen Jooris 15

Mortier Baudewyn 63-64

Mortier Francies 69-71

Mortier Christiaen 74

Mortier Pieter 82

Mortier Lauryns 4b

Meulebeke baron van 83

N.

Nieuwlandt Guillaume 6-10-33

Nieuwlandt Francies 10b

Nieuwlandt D'Hoors 10b

O.

Onderbeke Laureyns 61-46

Oygem Lieven 80

P.

Passchier Norbert 62

Pastoor van Landegem 3b

Pien Jan 4c

Pien advocaat 56
Pieters Jacobus 28
Pieters raadsheer 79
Priesterage van Nevele 78
Proost van Nevele 38
Pyffroen Joos 6

Q.

Quickenborne Jacques 86

R.

Rodrigues Jacques 46-52
Riccaut Jacques 2d
Roets Jacobus 6

S.

Sandelin Cornelis 51
Schamps Jacques 46-75-76-3c
Schamps Nicolas 49
Schamps Mathys 76
Schamps Lievin 46
Seymortier Frans 6
Serweytens Jan 63-64
Sierens advocaat 68
Slock Martinus 2b
Slock Pierre 46-72
Snauwaert Jan 43-67
Steyaert Lauryns 4c
Steyaert Armand 4c
Stockman Francies-Ignatius 34
Stommelinc Nicolaas 46
Sutterman Jacobus 40
Sutterman Emmanuel 19-40
Sutterman Joannes 16

T.

Taerebeke advocaat 70
Tuytschaever Carel 22

Tuytschaever Norbert 68
Tuytschaever Pieter 46-76

V.

Van Aelstein meester 6b
Van Asper Heer 77
Van Athem Jean 30
Van Bastelaere Jaspaert 7b
Van Brussel Jacques 16-5b
Van Crombrugge Pieter 4b
Van Compostelle Philippe 88-12
Van Duimnander Leopoldus 47
Van de Caveye Joannes 40
Van den Bulcke Pieter 9-13
Van den Hecke Louis 80
Van de Moere Pieter 11
Van de Putte Ferdinand 16-27
Van de Putte Pieter 8
Van der Burght Adriaan 57
Van der Cruyssen Francies 10b-40
Van der Cruyssen Joannes 10b
Van der Donck Jan 34
Van der Piet, predikant 57
Van der Plaetsen Jan 1-66-64
Van der Plaetsen Norbert 41
Van der Plaetsen Mauritius 66-83
Van der Plaetsen Lievin 2b
Van der Plaetsen Pieter 83
Van der Spriet 76
Van der Sype Rochus 21
Van der Vennet Jan 81
Van de Steene Lieven 6
Van de Steene Lievin 53-56
Van de Voorde Carel-Emanuel 18
Van de Voorde Heer 36
Van de Voorde Frans 20
Van de Walle Francies 42
Van de Woestyne Jan 36

Van de Weghe Pieter 52
 Van Doorne Joos 55-82
 Van Doorne Pieter 72-76
 Van Doorne Joannes 76
 Van Doorne Francies 78
 Van Gansbeke Joos 69
 Van Hecke Heer 73
 Van Houte Thomas 1
 Van Hove Frans 23
 Van Hulle meester 39
 Van Huysse Boudewyn 42
 Van Hulthem Pieter-Frans 48
 Van Hulle Francies 88
 Van Laerebeke Pieter 63
 Van Landegem Suzanne 48
 Van Meire Heer 67
 Van Melle notaris 35
 Van Melle Francies 9
 Van Melle Jan Frans 13
 Van Meulebeke baron 42
 Van Nevele Herman 36-63
 Van Nevele Pieter 36-58-63
 Van Nevele Gerard 57-59
 Van Nevele Jacques 58
 Van Nevele Jan 58-59-60
 Van Nevele Pieter de jonghe 85
 Van Oost Francies 73-80
 Van Overbeke Pieter 4c
 Van Parys Pieter 8
 Van Parys Maurus 11
 Van Ruddervoorde heer 6
 Van Renterghem Andries 1d
 Van Temse Ferdinand-Joseph 35
 Van Tessenbosel Heer 69
 Van Vinckt Adriaan 65
 Van Vynckt Joos 87
 Van Vooren Francies 2d
 Verbeke Jacobus 10b
 Verhaege Philippe-Jacobus 25
 Verhegge Pieter 25
 Verbauwen Joseph 1c
 Verhelst Jan 79
 Verplaetse Joannes 86
 Verhye Joannes 3b
 Verloose Jan 10
 Vermeire Gerard 32
W.
 Warrams Jacques 79
 Wauters Philippe 53-46
 Willems Stephanus 20-3d
 Wulbroeck Albertus 15
Y.
 Yde Pieter 10b

Het ontvangboek van de kerk van Nevele vermeldt verscheidene straatnamen. Vele daarvan zijn verdwenen of werden gewijzigd (3).

Boschstraat 50-65, bestaat nu nog.

Biebuyckstraat 66, idem.

Blaesendriesch 5, was een gemene weide naast den Hoel.

Blaesendrieschstraete 6-10-11-26-27-30, nu Blasiusdriesstraat.

Brabantstraete 8, was een gedeelte van de Zijstraat, als naam verdwenen.

Damstraat 5b-6b, gelegen op Vosselare, bestaat nog.

De Merkt 15-16-17-18-24, nu De Markt.

De Poucque 22, nu Poekebeek.

De Heirweg 37, hetzelfde als Thieltseheirweg.

De Straete 42-49-51, heeft geen bijzondere betekenis.

Den Couterweg 58, verbinding van de Oossche kouter met Legekouter.

Caermstraete 1-3-4-2c, later Kaarmstraat, nu Bijlkenstraat.

Cattestraete 28-29, straatje vanaf de Langemunt naar de Oostbroek.

Hegelare 8-32, eertijds Legelare, nu Egelare.

Herpelstraetje 46, aardeweg tussen Steinstraet en perceel Potstaeke, nu verdwenen.

Kerkstraetjen Landegem 2b, de huidige Kerkstraat.

Kerkstraete Meigem 4b, de huidige Pastorijstraat.

Langemunt 16-21-23, vanaf de Markt tot de Kattestraat.

Meulegat 13, ingang van het Molenstraatje, nu Gasthuisstraat.

Meulestraetje 9-19, nu Gasthuisstraat.

Meulenaerstraete 20-22-24-34-1c-1d, later Kernemelkstraat, nu A.C. Van der Cruyssenstraat.

Oossche 2-37-42-4c, nu Oosschekouter.

Oostbroek 19, bestaat nog.

Oude Straete 27, lag tussen de Blasiusdriesstraat en Vosselare, buiten gebruik gesteld toen de Dreef openbare weg werd.

Ommekeer van de straete 55, samenkomst van de Vierboomstraat met de Biebuyckstraat.

Oosschestraat 60, nu Oosschekouter.

Stroppersstraetjen 67, aardeweg die de Bosstraat met de Biebuyckstraat verbond; nu bestaat er nog een klein gedeelte dat Biebuyckstraat genoemd wordt.

Straat lopende van Nevele naer Poesele, de huidige Graaf van Hoornestraat.

Straetjen komende van de Leenen 70-71, eertijds een aardeweg die in de

Vierboomstraat begon en eindigde op de Borrewal, rechtover het oud rustoord Louise-Marie.
Steynstraat 46-57, eertijds Lindestraat, nu Steenputstraat.
Thieltchen heirweg 9-88, eertijds Tieltstraat, nu C. Buyssestraat.
Thieltweg 12, eerste gedeelte op Kerrebroek, komende van de C. Buyssestraat tot de Molenkouter, nu Meigemstraat.
Pouquestraete, was oorspronkelijk het deel van de C. Buyssestraat vanaf de Gasthuisstraat tot Wagenbrug.
Vierboomstraat 54, bestaat nu nog.
Zwijnsmarkt 21, lag op het einde van de Langemunt, bijna aan de Kattestraat, verdwenen met het delven van het kanaal van Schipdonk.

Het ontvangboek bevat een reeks oude perceelsnamen en benamingen die we hieronder nader belichten.

Joorensomstuk 1, perceel land gelegen in de huidige Bijlkenstraat.
Dierencoop 1, idem.
Den boomgaert 2, gelegen op Oosschekouter, bij Hof Ten Hulle.
De Bek 3, perceel land gelegen in de huidige Bijlkenstraat.
De Hoel 5, langs de Blasiusdriesstraat en de vroegere Neder Caele, was een openbare weide.
Gesupprimeert Clooster van Nevele 8-13-29, klooster der Grauwe Zusters, afgeschaft door Jozef II, toen gelegen in de St.-Jansstraat, nu Langemunt (4).
De Cleenen Oostbroek, stuk weide gelegen tussen de Neder Caele en de Oude Caele, waar nu het terrein is van S.K. Nevele en van de Koninklijke Schuttersgilde.
Het beekskan 9-15-25-35, een waterloop kunstmatig gegraven tussen de oude Caele of Poekebeek en de Neder Caele, verdwenen bij het graven van het kanaal van Schipdonk.
Engelant 14-23, een eiland omwaterd door het beekskan en de Neder Caele, verdween in het kanaal van Schipdonk.
Clooster met het gasthuis 14, nu de pastorie van Nevele.
Westkant 19, na het delven van het Nevels vaardeke werd de Oostbroek zogezeegd in twee delven gesneden, het ene deel noemde men de Westkant.

Parochie van Vosselare 27-31-5b-6b, zie Vosselare.

De Caelene 34, bestond uit de oude Caelene of Poekebeek, de nieuwe Caelene en de Neder Caelene.

Gasthuis 35, zie Clooster en gasthuis.

Paepenmeersch 38, grote weide gelegen rechtover het huidig nieuw rusthuis ter Lenen.

Het Couterken 38, ook Paepencouterken genoemd, gelegen naast de Paepenmeersch.

Den draeyboom 39, dit was een perceel land gelegen langs de Molenkouter nu Meigemstraat en de gemeente Meigem.

Zuidkant 40, zie de Westkant.

Bleekplein 41, gelegen in de Ham, langs het Haemstraatje, een grote weide waarop linnen werd gebleekt.

Waterloop 41, aan het bleekplein liep een beek en lag ook een zeer grote vijver, waaruit water geschept werd voor het bleken van het linnen.

Straetjen 41, was de benaming van het Hamstraatje.

Den bulk voor den hove 43, partij land gelegen langs de Neerschuurbeek op de wijk Ham.

Christiaens Bulksken 43, naast bovenstaande.

Bulksken en lochting 44, eveneens gelegen op den Ham.

Meulenaersbulk 45, een partij land gelegen op den Ham met uitweg over de Poekebeek, behoorde tot het Hof Ten Dale.

Groten Hul 45, een wat hoger gelegen partij land behorende tot het hof Ten Dale.

Peirdebulcksken 45, zelfde als boven.

Leenstraete 46, aardeweg tussen de Vierboomstraat en de Borrewal, nu Ijsbeerlaan.

Veldekensacker 48, partij land op Braamdonk.

Einderland 51, perceel gelegen aan de samenkomst van de Vierboomstraat en Biebuyckstraat.

Den gevel 52, een stuk land gelegen tussen de Veldekensstraat en de Bosstraat.

Claeys bouweelstuk 53, groot stuk land gelegen tussen de Biebuyckstraat, de Steenputstraat en de Bosstraat.

Boskant 56, gelegen tussen de Wulfhoek en de Legekouter.

Hofstede in Oossche 56, nu hof Ten Oossche.

Mautput 59, Vlasrootput langs de Legekouter.

De Beke 59, de grote beek op de Legekouter.

Godelieve stede 60, hofstede gelegen langs de Legekouter waar deze een bocht maakt naar de Oosschekouter.

Het Hoveken 61, gelegen langs de Biebuyckstraat en de grens met Hansbeke.

Daasdonck 64-86, grote wijde vlakke weide, gelegen tussen de Bosstraat en de Biebuyckstraat, van Daasdonk maakte de wijde de oorringen deel uit.

De Brand 66, langs de Biebuyckstraat aan de kapel van O.L.Vrouw van Lourdes.

De Callantbulck 67, perceel land langs het Stropersstraatje en de Bosstraat.

Lange bulksken 67, een rechthoekig stuk land langs het Stropersstraatjen.

Slootermanshoveke 71, gelegen aan de samenkomst van de huidige Graaf Van Hoornestraat en de Bijlkenstraat.

Kerrebreek 73, wijk op Nevele.

Parochie van Poesele 73, zie Poesele.

Dreefken van het begynhof 73, lopende op Kerrebreek, grens Meigem, nu naar de woning van Dr. Dossche.

Den Ham 74, wijk op Nevele, tussen de Poekebeek en de Graaf van Hoornestraat.

Couterstuk 75, gelegen op de Wulfhoek.

Perckhaege 76b, groot stuk land langs de Biebuyckstraat, rechtover Antoine Van Huffel.

Tourmaes bosch 76, smal lang bos gelegen tussen de Oosschekouter en de Nieuwe Caele, grotendeels verdwenen met het graven van het kanaal.

Leen ten Briele 77, gelegen op Oossche, grens met Landegem.

Coubeirne 84, perceel gelegen langs de huidige Meigemstraat.

Haelsterlaed 85, partij tussen de Biebuyckstraat en de Bosstraat.

Gendgat 87, een perceeltje land langsheen de Gaverstraete op de Wulfhoek.

Vierschaere 88, gelegen op Kerrebreek waarnu de herberg „Het Tempelken” gelegen is.

De Poucque 88, de Poekebeek.

Vierweegsche en Twaelfcammeren 1b gelegen op Akkergem Gent

Landegem 2b, zie Landegem.

Eene Byle op de straete 3b, een uitweg van een stuk land op de strate te Landegem.

Houtkant 3b, perceel land achter de pastorij te Landegem.

Den Dam 3b, straat die de grens maakt tussen Nevele en Landegem.

Drybek 4b, gelegen op Vosselare langs de Damstraat.

Coppensstede 7b, hof gelegen op St.-Maria-Leerne.

Reyschoot 7b, weide en meers op St.-Maria-Leerne.

Bare met den potstake 46, een draaibare langs een weide, potstake is een jong geplante boom, gewoonlijk een populier.

Muyshond 1c, gelegen aan de Meulenaerestraat, nu de A.C. Van der Cruyssenstraat, hof van Ghislain De Grave.

Roggetuin 3c, langs de Borrewal, nu Marie Comparéstraat.

Meulenaersbulck 5c, gelegen op den Ham aan de Poekebeek.

Meulenwal 5c, idem.

Kerkhof Nevele 2d-3d, zie kerkhof.

In het zelfde boekje komen nog enige herbergen voor te Nevele

de Croone 15, lag waar nu de textielhandel Dobbelaere gevestigd is op de Markt te Nevele.

de Roose 16, bestaat nu nog.

de Maene 17-18, gelegen eertijds in de St.-Jansstraat, nu Langemunt, eertijds het lokaal van S.P. Nevele.

den Hert 21, deze herberg lag ten Westen van de Zwijnsmarkt, werd onteigend en verdween met het graven van het kanaal van Schipdonk.

den Haese 34, lag eertijds in de Meulenaerestraat, nu A.C. Van der Cruyssenstraat, de woningen van Katheleen Dias en Paul D'Hoker vormden vroeger de herberg den Haese.

de Croone 2b, lag op de Plaetse te Landegem.

Het ontvangboekje eindigt met een 4-tal uitgaven die gedaan werden tijdens de bedevaart en viering van de kerkpatroon St.-Mauritius. Deze uitgaven zullen besproken worden in een afzonderlijke bijdrage over St.-Mauritius. Al de vermelde kerkelijke renten en ongelijke rentjes verdwenen en werden afgeschafte toen de Franse periode een feit werd en gebroken werd met het oude regime.

A. JANSSENS, Nevele.

Noten

- (1) *Ontfang boek van de kercke van Nevel van de jaeren 1791, 1792, 1793, 1794, 1795*, berust in Documentatie Rietgaverstede, Nevele.
- (2) Vergelijkingen werden gedaan met *Ontfang boek van alle cynsen van de stede van Nevele*, 1781 (Documentatie Rietgaverstede, Nevele).
- (3) Voor de verklaring van de benamingen werd gebruik gemaakt van het *Landboek van alle de hofsteden, landen, meersen en bossen gelegen binnen de Stede en de Vrijhede mitsgaders de Parochie van Nevele*, 1682-1683 (Documentatie Rietgaverstede, Nevele).
- (4) J. VAN DE CASTEELE, *Grauwe Zusters of Penitenten-Rekollektinen te Nevele, 1502-1784*, in *Het Land van Nevele*, jg. IX (1978), afl. 4, blz. 155-242.

INKOMSTEN EN LASTEN VAN KERK EN PASTORIE TE HANSBEKE, ANNO 1786

Op 22 mei 1786 vaardigde Keizer Jozef II een ordonantie uit om een juist beeld te verkrijgen van de bezittingen van zowel de reguliere als de seculiere clerus. Er werd bevolen binnen de twee maanden een gedetailleerde staat over te maken van alle goederen, renten, aandelen, obligaties, inkomsten en heffingen van aartsbisdommen, bisdommen, kapittels, kloosters, abdijen, pastorieën en prebendes.

In het kerkarchief van Hansbeke bevinden zich twee niet gedateerde noch gesigioneerde afschriften van deze staat met 14 items, de eerste aangaande de kerk, de tweede aangaande de pastorie, alsook een klad van deze tweede staat en een tiental losse bladen volgeschreven met allerhande rekensommetjes. Deze documenten, vermoedelijk van de hand van Jan Van Baeten, toenmalige pastoor, en wellicht daterend van maart 1787, bevatten interessante bouwstof voor de geschiedenis van de kerk en pastorie van Hansbeke.

Inkomsten en lasten van de kerk.

1. De kerk had het tiendrecht, in twee wijken van de parochie, bestaande uit vier schoven van zes of de twee derden van het tiende deel van de opbrengst. Deze tienden werden ieder jaar publiekelijk verpacht en leverden de laatste tien jaar (1776-1785) een netto-opbrengst op van 822 gulden, 11 stuivers en 3 deniers, of een gemiddeld jaarinkomen van 82.5.1 g.s.d.(1)
  3. De kerk bezat vijf partijen land: drie te Hansbeke met een respectievelijke oppervlakte van 103 (in cijns) 214 en 1244 roeden, twee te Bellem 370 respectievelijk 862 roeden groot, de laatste partij in onverdeeldheid met de kerk van Bellem. De laatste tien jaren hadden ze een gezamenlijke pacht van 839.14.0 g.s.d. opgebracht of een jaarlijks gemiddelde van 83.19.4 g.s.d.
  6. De kerk ontving jaarlijks een *onlosselijke rente* van een gulden, uitgaande van een partij land gelegen te Bellem, en een cijns van twaalf stuivers, rakende de pastorie van Hansbeke. De *casuele inkomsten, offeranden en vrijwillige retributien* werden voor het laatste decennium begroot op 1250.1.3 g.s.d. of gemiddeld op 125.0.1 g.s.d. per jaar.
14. De lasten van de kerk omvatten: onderhoud (kuisen en vagen) en

De pastorie van Hansbeke in 1904.

(Verzameling Julien De Baets, Hansbeke.)

Anno 1910 werd de pastorie bewoond door E.H. Hippoliet D'Herde, pastoor (1887-1913) en zijn meid Marie Clementine De Clercq uit Merendree.

Op de foto herkent men pastoor D'Herde, naast zijn bezoek. De huishoudster staat bescheiden aan de ingangsdeur.

herstellingen van de kerk, onderhoud en herstellingen van de ornamenten, wassen van het lijnwaad, wierook en (kaars)licht, miswijn, mis- en communiebrood, enz., evenals het exonereren van twee fundaties. Gemiddeld over de laatste tien jaren vertegenwoordigden deze lasten een jaarlijks onkostencijfer van 284.13.7 g.s.d. of nipt 8.2.11 g.s.d. minder dan de globale inkomsten.

Inkomsten en lasten van de pastorie.

1. De pastorie had een tiendrecht dat de *pastorele thiende* genoemd werd. Deze tiende, een deel van de gehele tiende van de parochie, was eigenaardig verdeeld: op sommige plaatsen bestond ze uit *den sesden thiende schoof of een sesde der thiende*, op andere plaatsen uit *drij van ses thiende schooven of drij sesde* of uit *vijf van ses thiende schooven of vijf sesde*. De tiende werd ieder jaar openbaar verpacht aan de meestbiedende. De pachtvoorwaarden voorzagen dat aan de pastoor 1.700 schoven stro en 3 zakken haver moesten geleverd worden die dienden tot onderhoud van het paard van de pastorie. De verpachtingen verschaften een bruto-opbrengst voor de laatste tien jaren van 15780.7.0 g.s.d. of gemiddeld 1578.0.8 g.s.d. per jaar, inbegrepen de leveringen in natura die jaarlijks op 84.10.0 g.s.d. begroot werden.
2. Aan de pastorie behoorde *van immemoriale tijden waarschijnlijk van het begin derzelve* een huis toe met een erf van omtrent 200 roeden, namelijk *het pastoreel huys* dat door de pastoor bewoond werd en derhalve niets opbracht.
3. Benevens het pastoorshuis bezat de pastorie geen andere onroerende goederen of gronden.
6. De stoelrechten, offeranden en andere vrijwillige en *casuele contributien* ten profijte van de pastorie werden geraamd op 250 gulden per jaar. Aan de pastorie kwam een jaarlijkse rente toe van 27 gulden ten laste van het kapittel van Doornik volgens een transactie van 1655 *voor cessie door proces van eenige verdeeling van thiende, die van de prochie van Bellem en Meerendre hun in de prochie van Hansbeke extendeerden*. De pastorie ontving vanouds een vleestiende, bestaande uit een vet lam dat ieder jaar door degenen die schapen hielden gegeven of in speciën betaald werd. Sedert jaren beperkte de tiende zich tot één lam ter waarde van 5 gulden. Het inkomen van fundaties, zowel gelezen als gezongen jaargetijden, bedroeg jaarlijks 111 gulden. Deze fundaties waren deels ten laste van de

armendis, deels ten laste van de kerk.

Volgens de voorgaande toelichtingen beliepen de jaarlijkse inkomsten van de pastorie gezamenlijk 1901.0.8 g.s.d.

14. De lasten van de pastorie waren velelei.

- a) Benevens de onkosten van de verpachting, van de inning van de pachten, en de *prochieommestellingen, was de pastorele thiende belast met de onderpastorele competentie ten advenante van 240 gulden sjaers te betaelen aen den coster* als deel van wat hem rechtmatig toekomt. De pastorie, die tevoren hiermede nooit belast geweest was, werd in 1779 *door de groote thiende heffers, d' abdije van Drongen bij Gend ende het cappittel van Doornijck*, gerechtelijk tot deze betalingen gedwongen en had het proces *tegen zulcke magtige corpora niet voorder konnende uythouden*. De lasten van de pastorele thiende waren dan ook opgelopen tot een jaarlijks gemiddelde van 329.17.7 g.s.d.
- b) De jaarlijkse parochielasten van *den pastorelen grond* beliepen 2 gulden.
- c) Aan de kerk werd *ook van immemoriale tijden* jaarlijks een eeuwige cijns van 12 stuivers betaald voor het gebruik van *een kleyn hoeksken grond*, eigendom van de kerk, dat in het erf van de pastorie was opgenomen.
- d) Bovendien was het *pastoreel huys* belast met een rente of fundatie van 12 gulden, jaarlijks te betalen aan de armendis. Deze moest daarmede ieder jaar een gezongen jaargetijde, met uitdeling van een zak brood aan de armen, laten celebreren tot lafenis van de ziel van Jan Van den Bossche, pastoor te Hansbeke van 1727 tot 1743. De fundatie werd eertijds door de bisschop van Gent op verzoek van de pastoor toegestaan omdat deze op eigen kosten belangrijke herstellingen aan het pastoorshuis had laten uitvoeren.
- e) Ook pastoor Jan Van Baeten had reeds de bisschoppelijke goedkeuring bekomen om de pastorie met een jaarlijks bedrag van 6 gulden te bezwaren, dat na zijn dood aan de armendis betaald moest worden tot ontheffing van een fundatie van een jaarlijkse gezongen jaargetijde gedurende honderd jaren voor zijn zielerust. Hij had daaromtrent een verzoek aan de bisschop voorgedragen nadat hij op eigen kosten rond het erf van de pastorie *dat zeer onvrije was van te*

vooren een nieuwe stenen muur had laten bouwen.

- f) Het onderhoud van het woonhuis, van de stallen en de remissen van de pastorie kostte jaarlijks 50 gulden.
- g) Als hulp en bedeling aan *eerlijcke, aerme menschen die hunnen nood aen niemant als aen den pastor willen kenbaer maeken* werd jaarlijks minstens 100 gulden uitgegeven.
- h) Wegens zijn ouderdom kon de pastoor, die ongeveer 26 jaren op de parochie stond, geenszins een paard missen tot de bediening van de parochiegemeenschap. Wegens het ontbreken van een gasthuis op de parochie, werd in de pastorie desgevallend gastvrijheid verleend *aen vremde eerlijcke en treffelijcke lieden, zoo geestelijcke als weereltlijcke van alle qualiteyt, stationarissen, commissarissen in den dienst van zijne majesteit* enz.

Voor verzorging van het paard, verleende gastvrijheid, loon van twee *domestiquen*, onderhoud van huisraad, kost en drank, klederen, vuur en licht, enz. werd tenslotte een gemiddeld jaarlijks bedrag van 1360.10.0 g.s.d. besteed.

De jaarlijkse lasten van de pastorie werden aldus gezamenlijk begroot op 1860.18.7 g.s.d. en bleven nipt onder de geaamde jaarlijkse inkomsten.

Albert MARTENS, Gent

Noot

- (1) A.MARTENS, *Pachters van de Sint Pieterstienden te Hansbeke in de 16e, 17e en 18e eeuw*, in *Het Land van Nevele*, jg. XXII, afl. 1, blz. 55-68.

VIJFTIG JAAR GELEDEN:

WINTERHULP IN POESELE

Tot voor de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 werden in alle gemeenten van het land Commissies van Openbare Onderstand (C.O.O.) opgericht ten behoeve van de armen en noodlijdenden. Deze instelling werd door de Duitsers, de bezetters van ons land, vervangen door Winterhulp.

De pas benoemde burgemeester van Poesele Jules Schelstraete vroeg mij om mee te werken aan Winterhulp.

Persoonlijk stond ik zeer wantrouwig en sceptisch tegenover alles wat met de zogezegde "nieuwe orde" te maken had. Ik aanvaardde, onder alle voorbehoud, de functie van secretaris-penningmeester, vooral om de burgemeester, die ik kende als een integere man, een plezier te doen. August Ranson en Emiel Van Huffel werden als leden uitgenodigd.

Een tijdje nadien kwam de eerste zending te Poesele terecht, een kistje sinaasappelen uit Spanje. Deze vruchten waren gedeeltelijk verrot. De eerste en meteen ook de laatste vergadering bestond erin de goede en rotte vruchten te scheiden. Van een gestructureerde werking was er nadien geen sprake meer. Toch bleef Winterhulp actief in Poesele.

In Nevele was het Emiel De Brabander, zoon van Duc De Brabander en socialistisch raadslid van Nevele, die zich met Winterhulp bezig hield. Hij was werkzaam bij de vakbond die door de Duitsers ontbonden was en werd overgeheveld naar Winterhulp. Alles wat er te Nevele meer gebeurde dan in Poesele was de soepbedeling aan de behoeftigen.

Tientallen malen ging ik de zaterdag naar Gent om onze waren af te halen zoals: vitamines, sojakoeken en snoepgoed. Een kinderkorf, kinderdoeken, toiletartikelen,... werden geschonken bij de geboorte in een behoeftig gezin. De behoeftigen kregen speciale zegeltjes voor brood, suiker, melk, kolen en andere voordelen.

De bedeling van zegeltjes was niet zo gemakkelijk. Er waren in Poesele geen speciale ziddagen. Daar ik onderwijzer was deed ik de zegelbedeling door de schoolkinderen doen. Bij het uitdelen van de zegeltjes aan de kinderen had ik vooral hulp van leerling Emiel Van Lerberghe, zoon van Alois; hij was mijn "secretaris". Hij liep tot zijn 15-16 jaar school in Poesele omwille van de kinderbijslag. Emiel had geen speciale opleiding gekregen en toen ik later vernam dat hij een betrekking kreeg bij de C.M. (ziekenfonds) was ik zeer

gelukkig. Jong geleerd...

Op de buiten was de bedeling niet hoogst noodzakelijk. Velen hadden geiten en schapen of zelfs een ... varkentje en dat was in oorlogstijd een weelde. De mensen lieten niets verloren gaan.

Ik heb een huisgezin gekend met 10 kinderen. Deze werden in de oogstperiode uitgezonden naar de korenvelden om kleine halmen en strohaartjes te rapen. Deze familie verzamelde ± 350 kg (gerst, tarwe, rogge). Dit zorgde voor een groot brood per dag.

Er was op de buiten een handeltje in zegeltjes. Sommigen hadden immers geen nood aan zegeltjes. Ze belandden op de zwarte markt en werden er verhandeld. De suiker-, brood- en melkzegels werden door smokkelaars verhandeld in de steden.

Bij de afrekening op het einde van de oorlog was de balans vlug gemaakt. Ik had nooit reiskosten aangerekend. Andere kosten zoals kantoerbehoefden, briefwisseling, postzegels en andere uitgaven heb ik eveneens nooit aangerekend. Er was zelfs een saldo van enkele honderden franken. Jammer genoeg heb ik geen enkel document of formulier uit deze periode bewaard. Ook geen decoraties zijn er gekomen.

Er werd ons gesuggereerd dat we voetstappen moesten ondernemen, vooral voor een persoon die er alles voor gedaan had. Op die wenk zijn we niet ingegaan.

Adhemar MESTDACH, Poesele

UIT HET 19E-EEUWSE KERKARCHIEF VAN MERENDREE

Nadat de vervallen pastorie te Merendree in 1973 verlaten werd, kon een achtergelaten gedeelte van het moderne kerkarchief door de zorgzame attentie van Jan Luysaert uit het huisvuil gered worden. Deze papieren werden opgeborgen in het documentatiecentrum van de heemkring "Het Land van Nevele" en werden onlangs geklasseerd en geïnventariseerd. Ze openbaren enkele merkwaardige details over kerk en parochie. Sommige van deze bijzonderheden passen verruimend in de uitvoerige studie van R.Moelaert over de Sint-Radegondekerk en haar kunstpatrimonium(1).

Brandverzekering van kerk en pastorie (1841).

Door bemiddeling van Engelbert Staelens, verzekeringsagent te Lovendegem, sloot burgemeester Camille Kervijn, namens de gemeente, en pastoor Pieter Petit, namens de kerkfabriek, op 18.12.1841 met de *Maetschappij van Algemeene Assurantien tegen gevaeren van brand* (gevestigd in de Nieuwe Brugstraat te Brussel) een brandverzekering af met een looptijd van 7 jaar voor een som van 35.000 fr.

Volgens de polis werd dit bedrag verdeeld als volgt:

- *de somme van vijftiengduizend francs, tegen dertig centimen per duizend francs, op het kerkgebouw toren sacristijen en aenhoorigheden der gemeente Meerendre, alle in steen en gedekt met schalien, afgezonderd van alle andere woningen en gebouwen à*

25.000 0,30 7,50

- *de somme van tien duizend francs, tegen veertig centimen per duizend francs, op het pastoreel huis der gemeente Meerendre, gestaen in den wijk Velde n° 1 met schuere stallingen en aenklevetheden, alle in steen en gedekt met pannen, ook onbelend van andere gebouwen, bewoond bij den heer pastor, alwaer geene gevaerlijke bedrijven geoeffend nochte hasardeuse koopwaren gebergd worden à*

10.000 0,40 4,00

Tesamen frs 35.000 11,50

Deze verzekering werd om de 7 jaar regelmatig vernieuwd via de agenten E.Staelens te Lovendegem (1848), J.Vandeynze te Zomergem (1855, 1862, 1869) en Jos Fobe te Gent. Ze werd opgezegd op 7 april 1940.

Met ingang van 27 juni 1861 onderschreven D.F. Van Hecke, burgemeester, L.J. De Mulder, pastoor en J.B. Coppens, voorzitter van de kerkfabriek, een bijkomende brandverzekering over een termijn van 10 jaar voor een bedrag van 41.000 fr. bij de *Maetschappij der Belgische Vereeniging van brand- en levensverzekering* (gevestigd in de Lange Waegenstræet te Brussel).

De beschrijving der verzekerde voorwerpen luidde:

- *Vijftig duizend francs op het kerkgebouw, toren, sacristijen en aenhoorigheden der gemeente Meerendre, alle in steen en gedekt met schalien, afgezonderd van alle andere wooningen en gebouwen. Op deze som heeft de Maetschappij der Algemeene Assurantien reeds verzekerde som van vijftiwintig duizend francs dus dat de alhier contracterende Maetschappij daerop verzekerd vijftiwintig duizend francs*
25.0000 0,30 7,50
- *Tien duizend franken op alle de meubelen der kerk, kerkgewaad, lijnwaad, ornementen, beelden met deszelfs kleedingen enz. zich in voormelde kerk bevindende*
10.000 0,50 5,00
- *Zes duizend franken op al het zilver en het goudewerk bestaende in twee kelken, twee handpullen, eene schottel, een wierookvat, twee doozen, eene siborie, twee kroonen, eene scepter, een kruis en eene remonstrantie, dit alles in zilver, eene goude broche en ketting, in voormelde kerk te bevinden*
6.000 0,50 3,00
- *De Maetschappij verantwoordt voor de schade aen de voormelde voorwerpen toegebracht door den donder, zelfs wanneer deze geenen brand zou hebben veroorzaekt, mits de premie van tien centimen per duizend franken makende jaerlijks*

41.000	4,10
	19,60

Tegelijkertijd werd bij dezelfde maatschappij de inboedel van de pastorie met een afzonderlijk contract voor 15.000 fr. verzekerd.

Deze bijkomende verzekeringen werden door bemiddeling van Charles Deseille, verzekeringsagent en burgemeester te Merendree, in 1871 en 1881 vernieuwd.

Na de verbouwingswerken aan de kerk in 1881-1882 werd op 27 juni 1883 het verzekeringsbedrag van het kerkgebouw bij de Maatschappij der Belgische Vereeniging met 10.000 fr. verhoogd zodat de verbouwde kerk alsdan voor 60.000 fr. tegen brand en bliksem verzekerd was.

Vergroten van de 18e eeuwse sacristie (1846).

Op haar verzoek verkreeg de kerkfabriek van Merendree, bij K.B. van 16.09.1846, de machtiging tot het vergroten van de sacristie, overeenkomstig het ingediende plan. De arrondissementscommissaris van Gent liet per brief van 10.10.1846 aan de gemeente weten dat de Bestendige Deputatie van de provincie de toelating gaf om de voorziene werken, waarvan de kosten volgens de ingediende begrotingsstaat op 283,14 fr. geraamd werden, in regie uit te voeren.

De ramingsstaat van de bouwkosten was opgemaakt door Pieter Joseph De Paepe, metselaar te Merendree. De verschillende posten ervan waren:

– over aenkoop van 6000 scheldesteen à 12 francs	
69 centimen (per duizend) met voerregt, brengt men	76,14
– over 24 hectoliters kalk	24,00
– over aenkoop van schalien en nagels	90,00
– over aenkoop van deelen berd om de schalien op te nagelen	50,00
– over aerbeydsloon in het doen der werkingen	43,00
	<u>43,00</u>
	Totaal fr. 283,14

De verruimingswerken betroffen de sacristie naast het westelijk koor van de 18e eeuwse kerk. Ze werden waarschijnlijk door de genoemde De Paepe uitgevoerd. Het 18e eeuwse koor en de verruimde sacristie werden bij de verbouwingswerken van de kerk in 1881-1882 afgebroken.(2)

Schilderwerken in de pastorie (1856).

In de maanden mei en juni van 1856 werden door J.F.Vander Cruyssen, huisschilder te Merendree, in de pastorie schilderwerken uitgevoerd. Hij werkte er met één of twee knechten gedurende 22 dagen aan 2,5 fr. per mandag. Het bedrag van de daglonen beliep 120 fr. (48 mandagen).

Voor verbruikte materialen (olie, loodwit, geel, bruine oker, mollegrauw, terpentijn, vernis, kalk, plaaster, mastiek, puimsteen) vroeg hij 102,07 fr.

Grafkelder van de adellijke familie Kervijn (1857).

De Permanente Deputatie van de Provinciale Raad van Oost- Vlaanderen verklaarde zich bij besluit van 14.11.1857 akkoord met een concessie van 23,50 m² grond op het kerkhof van Merendree aan Henri en Paul Kervijn met het oog op een uitbreiding van de grafkelder van hun familie. De kerkfabriek, het weldadigheidsbureel en de gemeenteraad van Merendree hadden voorafgaand hiermede hun instemming betuigd, evenals de bisschop van Gent.

De vergunning werd verleend voor de som van 235 fr. (aan 10 fr. de vierkante meter), te verdelen onder de vernoemde plaatselijke instanties. De kerkfabriek kreeg de helft, de andere elk een vierde.

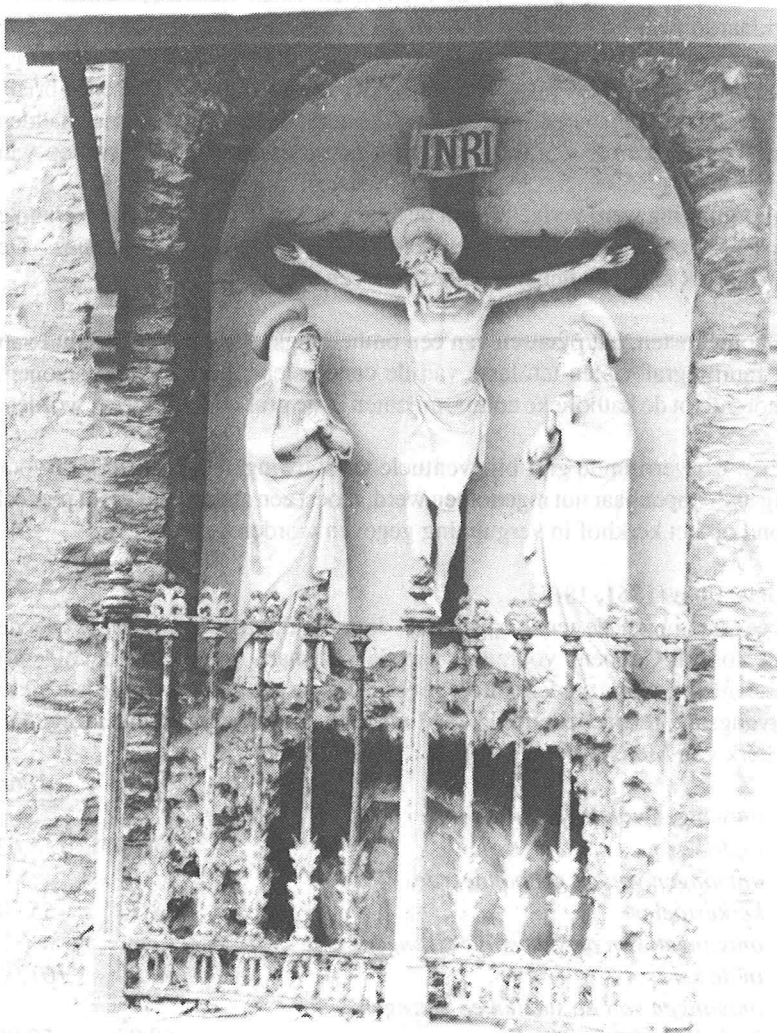
De bouwkosten, het plaatsen van een omheiningsshek en het onderhoud van het familiegraf vielen ten laste van de concessiehouders. Enkel personen, behorend tot de katholieke cultus, mochten in de grafkelder bijgezet worden.

Indien het verruimde graf bij eventuele verbouwingen van de kerk of voor enig ander openbaar nut ingenomen werd, moest een ander even groot perceel grond op het kerkhof in vergunning gegeven worden.

Stoelgelden (1861, 1866).

Twee rekeningen, de eerste opgemaakt door Jan Baptiste Coppens, de tweede door Joseph Coppens voorzitter van de kerkraad, beiden (opeenvolgend) gemeentesecretaris te Merendree, geven een orde van grootte van de jaarlijkse ontvangsten, respectievelijk in 1861 en 1866, van de stoelen en zittingen in de kerk van Merendree.

	<u>1861</u>	<u>1866</u>
– <i>ontvangen van de eigen stoelen in de kerk</i>	113,09	158,62
– <i>ontvangen van de geabonneerde kerkestoelen</i>	28,30	55,04
– <i>ontvangen van de verpachte zittingen in de kerk</i>	89,50	101,00
– <i>ontvangen van de stoelen en zittingen in de kerk der familie Kervijn</i>	50,00	50,00
	fr. <u>280,89</u>	<u>364,66</u>

Merendree, calvarieberg op de oostgevel van de kerk.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele.)

De globale opbrengst van stoelen en zittingen in de kerk vermeerderde over een tijdsspanne van vijf jaar met 83,77 fr. (of met 28,8%). Ongeveer een derde daarvan was te wijten aan de toename (26,74 fr.) van de abonnementen, waaruit zou blijken dat het aantal particuliere stoelen in de kerk praktisch verdubbelde, ruim de helft was afkomstig van de omhalingen voor de eigen kerkstoelen (45,53 fr.) hetgeen zou wijzen op een toename van 40% van het jaarlijkse aantal kerkgangers. Vijftien jaar later, in 1881-1882, werd de kerk trouwens met twee traveën verlengd waardoor ze ongeveer 300 personen meer kon bevatten.

Verkoop van kerkelijk goed (1881).

Teneinde (haar deel in) de kosten van de verbouwwerken aan de kerk, anno 1881-1882, te kunnen betalen, besloot de kerkfabrick in zitting van 24 juli 1881 een *partij zaailand met een deelken weide*, eigendom van de kerk, te verkopen. De percelen grond, kadastraal gekend onder Merendree Sectie B nrs 471 en 476, hadden een gezamenlijke oppervlakte van 54 a 80 ca.

De machtiging dienaangaande werd haar verleend door de Bestendige Deputatie bij besluit van 08.04.1882. De openbare verkoping onder voorzitterschap van notaris Belliaert met residentie te Lovendegem, vond plaats op 17 mei daaropvolgend. Koper was Petrus Cocquyt, landbouwer te Merendree, voor de som van 3.920 fr. (1,4 fr./m²).

Calvarieberg aan de oostelijke kerkmuur (1884).

In 1881-1882 werd de kerk van Merendree aan het westeinde met twee traveën verlengd, het koor werd terug naar zijn oorspronkelijke plaats aan de oostkant overgebracht en de oude portaaldeur aldaar binnenzijds over twee derden van de muurdikte dichtgemetseld(3).

Een paar jaar later, wellicht nog in 1884, werd buitenzijds in de blinde ondiepe nis van deze 18e eeuwse kerkdeur, waarvan de omlijsting in blauwe Doornikse kalksteen behouden werd, een Calvarie opgericht. Deze voorstelling van de heuvel (buiten het toenmalige Jeruzalem) waar Jezus gekruisigd werd, bestaat uit een portaalvormige verhevenheid van rotsstenen waaronder een op koperplaat geschilderd vagevuur, met ontklede figuren in biddende houding temidden van de vlammen, uitgebeeld is. Op de rotsstenen staat een kruis met de Gekruisigde, omringd van de H.Maria en de H.Joannes. De deurnis, beschermd door een afdak, is met een ijzeren hek afgesloten.

De Calvarie werd geplaatst door een zekere Am. Delanier uit Gent. Het vagevuur werd, volgens R.Moelaert(4), geschilderd door L.Neerman. Het bewaard gebleven bestek in briefvorm, gericht op 27 juni 1884 aan pastoor Petrus Gustaaf Debbaudt, vermeldt *het leveren en plaatsen van een calvarie berg bestaende in eene berg met rotssteenen, een vagevuur in schildering, een christus beeld met kruys, een beeld van Maria en van H.Joannes, deeze beide geschildert in imitatie van franssche steen, en een knienbank in eykenhaut en gevernist* voor de som van 385 frank. De bijkomende kosten voor het plaatsen van een houten afdak volgens de modeltekening maar *met consols in haut in plaats van arduyn en zonder de dekking in schalien* werden op 70 à 80 fr. geraamd. In deze prijzen waren *het plafoneeren van den muer nog het metsen van de fanten voor het vagevuur* niet begrepen. Uiteindelijk sloot men een overeenkomst *voor de som van vier hondert en vijftig francks.*

Populieren rondom het pastoreel huis (1885).

In 1885 stonden dertien hoge populieren rondom en op korte afstand van het pastoreel huis. Ze hadden al enige schade berokkend aan het gebouw. Ze betekenden vooral bij noodweer een ernstig gevaar.

De leden van de kerkfabriek, vergaderd in de pastorie op 5 april 1885, besloten de bomen te verkopen. Na gunstig advies van gemeenteraad en bisschoppelijke overheid kregen ze uiteindelijk op 7 november 1885 de gevraagde toelating van *de Bestendige Deputatie van den Provintialen Raad van Oost- Vlaanderen*, onder voorwaarde dat de opbrengst van de bomen belegd zou worden in openbare Belgische franken aan een rentevoet van 2,5 of 3%.

Reeds op 19 november daaropvolgend vroeg de arrondissementcommissaris het borderel van aankoop van de Belgische obligatiën en het bewijs van inschrijving op het grootboek der nationale schuld met de nodige spoed aan hem over te maken.

Albert MARTENS, Gent

Noten

- (1) R.MOELAERT, *De Sint-Radegondekerk te Merendree en haar kunstpatrimonium*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, nr. 31 (1980), blz. 5-101.
- (2) R.MOELAERT, o.c., blz. 37
- (3) R.MOELAERT, o.c., blz. 32-37.
- (4) R.MOELAERT, o.c., blz. 65.

DE OUDSTE KERKREKENINGEN VAN HANSBEKE (RECHTZETTING)

In jg. XXII (1991), afl. 1, blz. 40-54 van *Het Land van Nevele*, verscheen onder bovenstaande titel een artikel van Albert Martens.

De zin "Deze Willem was wellicht de in 1568 gevluchte Willem Snouc" (blz. 47, voorlaatste en laatste regel) moet gelezen worden na de zin "Vijf jaar later, op 11 maart 1573, bevond een zekere Willem, zoon van de Hansbeekse koster, zich onder de watergeuzen die de kerk van Hansbeke plunderden en de pastoor doodstaken" (blz. 48, regels 1-4).

Of hoe een zetfout een beredeneerde interpretatie danig kan ontwrichten.

EEN LOVAERT-ORGEL TE OUDENAARDE

In "Het Land van Nevele" werd aan de Nevelse orgelbouwersfamilie Lovaert reeds herhaaldelijk een bijdrage gewijd, vaak wanneer een orgel van hen werd ontdekt. In 1990 is men weer een Lovaertorgel op het spoor gekomen dat we u in deze bijdrage graag voorstellen.

Even terug in de tijd.

Vader Clément was kerkorgelbouwer maar zijn zoon Leonard Lovaert, geboren te Nevele op 11 maart 1801, zou zich ontpoppen tot de beste orgelbouwer uit de familie Lovaert. Op 16 mei 1849 verhuisde het gezin naar Deinze. Na enkele jaren te Deinze te hebben gewoond week de familie uit naar Gent waar Leonard overleed op 21 augustus 1872. Zoon Louis, geboren te Nevele in 1830 en overleden te Gent in 1884, had er zijn atelier in de St.-Pietersnieuwstraat.

Het Lovaert-orgel van Oudenaarde.

Te Oudenaarde in de Hoogstraat nr. 30 is het Onze-Lieve- Vrouw-College gevestigd. In de oude kapel stond een orgel dat vóór vijftig jaar geleverd werd door de firma Agneesens uit Menen. Bij de afbraak van de oude kapel besloot het bestuur van het college het grote orgel te verkopen.

Op 1 maart 1988 nam de bouw van een nieuwe kapel in scheldesteen een aanvang. In deze nieuwe kapel zou een pijporgel beslist op zijn plaats zijn, argumenteerde de heer A. Verwulgen, een oud-leerling van het college.

Door een gelukkig toeval kwam de heer Antoine Tronquo, student orgel aan het Lemmensinstituut, te weet dat er in een leegstaande kapel te Opbrakel een oud orgeltje stond dat misschien wel 150 jaar oud was. Daarop werd de heer Andriessen ter hulp geroepen die te Opbrakel het orgeltje grondig onderzocht. Op 16 december 1988 schreef de heer Andriessen aan het college het volgende: "In navolging van ons bezoek op 19 november 1988 bericht ik u als volgt: wij raden u zeker aan om het orgel dat nu in de kapel van de Zusters te Opbrakel staat over te nemen en te plaatsen in uw nieuwe kapel." Er werd onderhandeld met Eerwaarde Moeder Celesta Bernauw die bereid was, gezien de erbarmelijke toestand waarin het orgel zich bevond, het gratis te schenken aan het college.

Zo kon de firma Andriessen beginnen met de restauratie. Bij het ontmantelen ontdekte men volgende tekst op een vergeeld briefje: *Monsieur L. Lovaert, Facteur D'Orgues, rue D'Eglise Deijnze 1852*. Het ging hier wel duidelijk

Monsieur L. Lemaert
Facteur D'Orques
Rue D'ecolie
Deynze 1852

Bij de restauratie werd een vergeeld briefje ontdekt.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele, 1990.)

over een orgel gemaakt door Leonard Lovaert toen hij nog in Deinze woonde. Wij kunnen er dus van uitgaan dat de Zusters van Sint- Franciscus van Opbrakel toen Leonard Lovaert hebben aangesproken om voor hen een orgel te bouwen; tenzij dit orgel ouder was en door Lovaert gerestaureerd werd in 1852.

Het Lovaert-orgel van het Onze-Lieve-Vrouw-College te Oudenaarde bevat nu nog drie originele registers uit de Lovaertperiode, samen met de windlade. Dit werd ongewijzigd gelaten door de heer Andriessen. Volgens de restaurateur is het orgeltje van een zeer degelijk vakmanschap.

Spijtig is het orgel rond 1925 verminkt door de heer Joris uit Ronse. Deze heeft twee, thans onbekende Lovaertregisters, verwijderd en vervangen door een violon 8 en een halfregister fluit 8 sup. wat de typische romantische Lovaertklank wijzigde. De heer Andriessen heeft daarom geopteerd voor een praktisch bruikbare restauratie, eerder dan voor een historische reconstructie. Daarom werden de minderwaardige Jorisregisters volledig vervangen door een octaaf 2 en een kwint 2 2/3 sup., wat een frisse klank deed ontstaan. Het vernieuwde orgel is dus een combinatie Lovaert-Andriessen.

Alle pijpen werden weggenomen en nagezien en waar nodig ontdeukt en gesoldeerd. De kast werd opgeknapt en geschilderd. Ze werd vervaardigd in het uiterst sterke Riga- denhout, die nu niet meer in de handel te verkrijgen is.

De fluit 8 discant werd omgebouwd tot een kwint 2 2/3 discant, ook de salicional 8 werd een octaaf 2. Deze wijzigingen geven een betere eigentijdse klank.

De restauratie van het orgel zou duren tot augustus 1989 en kostte 450.000 fr. In de zomer van 1990 had ik het geluk het Lovaert-orgel van dichtbij te kunnen bekijken en er opnamen van te maken.

Iets over de restaurateur.

Paul Andriessen werd geboren te Alkmaar in Nederland op 26 januari 1961. Sinds 1988 heeft hij de zaak van zijn vader Petrus overgenomen. De familie Andriessen mag zich beroemen op een rijke traditie van restauratie en orgelbouw. Wij vernoemen hier het merkwaardig project van het orgel van de kathedraal van Belfst en andere.

Antoine JANSSENS, Nevele

Het Lovaert-orgel van het O.L.Vrouw-College
te Oudenaarde in 1990.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele.)

Bron

Voor het samenstellen van deze bijdrage hebben we dankbaar gebruik gemaakt van het hoofdstuk *Laudate Dominum in Organa* door Z.E.Heer Willem De Brouwer, verschenen in de *Brochure Onze-Lieve-Vrouw-College te Oudenaarde*.

Over de familie Lovaert verschenen:

G.POTVLIËGHE, *De familie Lovaert, orgel- en beiaardbouwers*, in *Het Land van Nevele*, juli 1972, extra-aflevering.

G.POTVLIËGHE, *Nieuwe gegevens over het werk van de orgelmakers Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, jg. III (1972), afl. 4, blz. 209-227.

A.JANSSENS, *Nog over de orgelbouwer Leo Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, jg. IV (1973), afl. 1, blz. 17-18.

A.JANSSENS, *Het Lovaert-orgel van Markegem*, in *Het Land van Nevele*, jg. XX (1989), afl. 1, blz. 64-66.

P.ROOSE, *Addenda bij de geschiedschrijving over de orgelmakers Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, jg. XX (1989), afl. 4, blz. 301-306.

J.LUYSSAERT, *De familie Lovaert, orgel- en beiaardbouwers*, in *De Autoerist*, jg. 31, nr. 9, blz. 529.

R.BUYSSSE, *Een Lovaert-orgel te Lemberge*, in *Het Land van Nevele*, jg. XX (1989), afl. 1, blz. 67-71.

MINNELIJKE SCHIKKING TUSSEN DE HEER VAN DE HEERLIJKHEID VAN HANSBEKE EN DE PLAATSELIJKE PASTOOR, ANNO 1784

In 1784 ontstond tussen Jan Van Bacten(1), pastoor te Hansbeke, en Jozef van de Woestijne(2), heer van de heerlijkheid van Hansbeke, een zekere onenigheid *ter causen van diversche preëminentien ende voorrechten in de kercke, mitsgaders van de regie der kercke, disch ende capelle.*

Om een dreigend rechtsgeding en verdere moeilijkheden te vermijden, werden de meningsverschillen in der minne bijgelegd. Om de goede verstandhouding en samenwerking *tusschen de geestelijcke ende weereldlijcke overheyd* tegelijkertijd te verstevigen, ondertekenden de twee partijen op 17 juli 1784 een geschreven transactie die door *Syne Hoogheyd Ferdinand Maria Prins van Lobkowitz*, bisschop van Gent, op 20 januari 1786 bekrachtigd werd.

De overeenkomst regelde enkele locale bestuursaangelegenheden en omschreef diverse voorrechten van de heer.

1. Kerkmeesters, kapelmeesters en armmeesters.
De kerk-, kapel- en armmeesters zouden voortaan door de heer en de pastoor in onderling akkoord aangesteld worden.
2. Rekeningen van de kerk, kapel en armendis.
Deze rekeningen zouden op een vooraf vastgestelde dag aan de bisschop van Gent of aan zijn vertegenwoordiger (de pastoor) en aan de heer of aan zijn vertegenwoordiger (de baljuw) ter goedkeuring en ondertekening voorgelegd worden.
3. Penningen en objecten van kerk, kapel en armendis.
Het disponeren of uitgeven van penningen of objecten, rakende kerk, kapel of armendis, mocht niet geschieden zonder kennis en toelating zowel van de heer als van de pastoor, uitgezonderd voor bedragen kleiner dan zeven ponden groten.
4. Zitbanken in de kerk.
De zitbanken in de kerk, toegewezen aan baljuw, wethouders, kerkmeesters, kapelmeesters en armmeesters, mochten door de pastoor niet veranderd of verzet worden zonder toelating van de heer, noch in zijn afwezigheid, en vice versa. Ook het verlenen van een particuliere zitbank

Hansbeke — De Kerk.

Uitg. Kinderd. De Muynck. Hansbeke.

De kerk van Hansbeke in 1904.
Binnenzicht op middenbeuk en hoogkoor.
(Verzameling Julien De Baets, Hansbeke.)

- in de kerk mocht niet zonder onderling akkoord.
5. Zittingen in het hoogkoor.
Bij verandering of vergroting van het hoogkoor mocht de pastoor *de zittingen ofte zangbancken dienende tot verrichtinge van de goddelycke diensten* langs beide zijden van het koor opstellen op een wijze die, volgens hem, het best geschikt was tot het verrichten van de diensten.
De heer mocht alsdan evenwel, in vervanging van de knielbank met een stoel, in het koor een zitbank plaatsen voor hem en zijn familie, achter of bezijden de zitbanken die er door de pastoor gesteld werden. Deze zitbank, die het goed verloop van de kerkdiensten niet mocht hinderen, moest ter versiering van het koor met de koorbanken *accorderen*.
  6. Familiewapens in de kerk.
De heer had het recht, naar zijn goeddunken, zijn wapens en die van zijn familie aan de muren van de kerk en in het hoogkoor te hangen. Anderen mochten dat niet zonder gemeenschappelijk akkoord van de heer en de pastoor.
  7. Suppoosten van de kerk.
De klokluiders, de organist, de kerkbaljuw en anderen zouden door de heer en de pastoor in onderling akkoord aangesteld worden. Indien beiden niet tot overeenkomst konden komen betreffende de benoeming van de suppoosten (of van kerk-, kapel- en armmeesters, zie punt 1) zou het lot één van hun kandidaten moeten aanwijzen. De benoeming van de grafmaker bleef het alleenrecht van de heer.
  8. Aanreiken van wijwater.
Vóór of na de goddelijke diensten zou de pastoor allereerst de heer het wijwater met de borstel aanbieden vooraleer dit aan de parochianen te doen, doch alleen als de heer in zijn zitbank in het hoogkoor zat, niet als hij ergens in de kerk plaats genomen had.

Albert MARTENS, Gent

Noten

- (1) Jan Van Baeten (°Gent Sint Baafs 10.9.1728, +Hansbeke 5.2.1805) was zoon van Ignatius en M. Joanna De Crijts. Hij werd priester gewijd te Gent op 23.12.1752 en was achtereenvolgens onderpastoor te Zaffelare (1753-56), subregent op het Groot Seminarie te Gent (1756-61) en pastoor te Hansbeke van 30.11.1761 tot aan zijn dood. Hij was eveneens deken van het district Deinze (1792– 1805) maar bleef de pastorie van Hansbeke bewonen.

- (2) Jozef van de Woestijne (°1743, +Hansbeke 3.11.1802) was zoon van Jan Baptist van de Woestijne, ridder, heer van Rooborst, en van Marie Anne Maelcamp. Hij huwde te Gent op 9.1.1773 met Joanna Schoorman (°Gent 10.4.1746, +Gent 7.7.1784), dochter van François Schoorman, heer van Haghebuckx, en van Jeanne Therese Billiet fa Pierre. (G. VAN HOOREBEKE, *Le nobiliaire de Gand*, blz. 181-185). De rouwborden met gekoppeld alliantiewapen van de echtelingen van de Woestijne-Schoorman bevinden zich momenteel aan de muren van het oksaal in de kapel van het oud klooster te Hansbeke. Ze hadden twee zonen: Jan Baptist, geboren te Gent op 23.3.1775 en er overleden op 20.5.1858, en Amand, geboren te Gent op 23.8.1778 en ongehuwd overleden op 29.11.1801. Jan Baptist van de Woestijne erfde na het overlijden van zijn vader het kasteel en talrijke eigendommen te Hansbeke. Hij was een grote weldoener, milddadig voor de armen, vrijgevig voor kerk en parochie.

KLACHTEN EN INBESLAGNEMINGEN TE POESELE TUSSEN 1685 EN 1794

Het Register van de saissisementen ende clachten ghedaen onder BÛrchmre ende Schepen der Prochie ende Vrijeijghendomme van Poessele beghinnende den 27 novembre anno 1685 ende eijndende den...(1) bevindt zich in het Rijksarchief te Gent in het fonds Nevele (105) onder het nummer 1634. Het boek bevat de aanvragen tot gehele of gedeeltelijke inbeslagnamen van goederen gedaan voor de Poeselse wethouders. Bij de oudste klachten is echter niet vermeldt waarom de aanvraag tot inbeslagname werd ingediend.

Zo was er op 27 november 1685 een wettelycke staende claecht ghedaen op dheeft van een behuuste hofstede ende landen daermede gaende ten versoecke van Jacques Schollaert en eigendom van Guillaume Strobbe.

De volgende dag is er de moeder van het clooster vande Penitenten binnen Nevele die wettelyck beclaecht twee gemeten landts en alle voordere competerende Anthone Schaut fs Marten ende Jacqueminthen Verplaetsen syn huysvrouw.

Op 22 januari 1686 vragen Joos van Parijs, gehuwd met de weduwe van Jan de Cock en de afstammelingen van Jan de Cock de inbeslagname van alle gronden van erven mette catheylen daerop staende competerende Joos Braet fs Franciscus ende Pieter: vander Plaetsen.

Guillaume Deurmael beclaeht op 27 maart 1686 alle goederen, landerijen, weiden en bossen die toebehoren aan Joos Braet en zijn huisvrouw mitsgaeders haeren meersch geprocedureert bij Matthys Cnappaert.

Zo vinden we verder volgende wettelycke staende clachten van:

- d'heer ende meester Pieter van Alstein op alle goederen competerende Laureyns Schaut fs Marten. (18.01.1690)
- J.B.Hennebert op gronden, bestiaelen, meubelen ende catheylen toebehoorende Jacques Schollaert. (16.12.1693)
- deurwaarder De Mey, op verzoek van Jacques de Richebouck erven competerende Joos Tand d'oude. (07.07.1694)
- Petrus van Alstein op alle de goederen competerende Reyckaert Verplaetse. (18.09.1695)
- deurwaarder De Mey, op verzoek van advokaat meester Pieter Cardoen op de goederen competerende Joos Tant fs Joos. (20.03.1696)
- deurwaarde De Wilde op verzoek van jonkheer Van Hauweghem en

Lowys van Overwaele op vruchten, coeijen, bocquyt, vlas, haut, meublen, effekten en bestiaelen competerende Pieter Verdonckt, de pachter van het Goed ten Briele. (02.07.1698)

Tijdens de achttiende eeuw zijn de verzoeken tot inbeslagnameer omschreven. Zij geven ons dan ook een duidelijk beeld van de onvrede die aan de basis van de klacht lag.

Achterstallige pacht.

Advokaat Meester Guillaume de Dorpere *proprietarys* van het land dat gepacht wordt door Pieter Mortier in Poesele en Lotenhulle vraagt op 22 februari 1719 de inbeslagname van de *goederen, meubelen, immeuble, enz.* van Mortier omdat deze nog 35 ponden achterstallige pacht dient te vereffenen.

Erfeniskwestie.

Livine Hautekeet fa Pieter wil beslag laten leggen op *alsulcke gronden van erfven mitsgaders alsulcke groene ende drooghe catheeylen als hebben: gecompeteert an Pr. Hautekeet fs Adriaen ende alsnu syn: competerende aen deself: sterfhuys alsooc die gestaen ende gheleghen syn binnen de ghemelde prochie van Poesele.* Dit tot dekking van de kosten die zij beweert te hebben ten laste van het sterfhuis. Officier Pieter Provijn liet deze klacht noteren op 31 januari 1739 in afwezigheid van de baljuw.

Afgewezen liefde.

Francies De Meyer nam het niet dat hij de bons kreeg van Petronella Van der Plaetsen. Op 20 juli 1773 trok hij naar de wethouder om beslag te laten leggen op *alsulcke gronden erfven met de catheeylen daeropstaende als op Livijne Petronella Van der Plaetsen, jonghe dochter alreede syn gesuccedeert en noch staende te succederen met de doodt van Tanneken van Kerrebroeck haere moeder.* Volgens De Meyer doet hij dit *tot recouvre ende verhael van alsulcke kosten schaeden ende intresten als den onderschreven alreede heeft gheleden & noch staet te lijden ter causen van de non volcomminghe van de belofte van hauwelyck bij de gemelde Livijne Petronella Van der Plaetsen met Francies De Meyer.*

Herbergier met schulden.

Lieven De Schrijver fs Joannes, herbergier in "De Swaene", nam het niet zo

nauw met de terugbetaling van de door hem geleende kapitalen en de aflossing van de *croosen*. Zo dienden Frans De Meyer en Ignatius Lootens uit Nevele op 22 september 1784 een verzoek in tot inbeslagname van de woning en het land van De Schrijver omdat hij *twee personelle obligatiën* van respectievelijk 75 en 50 ponden wisselgeld niet terugbetaalde evenals de opgelopen rente.

Pieternele Hyde, de weduwe van Adriaen Everaert uit Poesele, diende op 27 september daaropvolgend ook een verzoek tot inbeslagname in omdat De Schrijver bij haar in het krijt stond voor het *cappitaal eender onbesette rente* van 37 ponden 10 schellingen grooten wisselgeld.

Op 29 september komt een nieuw verzoek tot inbeslagname van Lootens en De Meyer. Ditmaal staat in de klacht dat de herberg en de omliggende grond toebehoort aan Guillaume De Schrijver fs Jans.

Joannes Vanden Hende *coopman in Gent* stuurt op 25 mei 1787 deurwaarder Pieters naar Poesele met een verzoek tot inbeslagname van de goederen van De Schrijver en Marie Livine De Smet fa Joannes, zijn echtgenote, omdat zij hem een rente van 7 ponden 2 schellingen grooten schuldig zijn. Dit verzoek wordt echter geannuleerd op 23 september nadat beide partijen tot een vergelijk zijn gekomen.

Op 13 april 1790 groepeerd notaris Jan Frans van Melle, notaris in Nevele, de verzoeken van Caerel Steyaert en Pieter Bogaert uit Poesele en Pieter Meuleman uit Nevele *tot recouvre van alle hetgonne Lieven De Schrijver schuldig is over de coopsomme van coopwaren*.

Uit een nieuw verzoek tot inbeslagname blijkt dat Anna Marie Dhont fa Pieter sinds 22 oktober 1784 eigenares is van de herberg "de Swaene". Daar Frans De Meyer en Ignatius Lootens nog geen voldoening kregen voor hun klacht van 1784 dienden ze op 15 juni 1790 een nieuw verzoek in tot inbeslagname van de herberg en de gronden, ditmaal gericht naar de nieuwe eigenares. Hiermee wordt het hoofdstuk van onze slecht betalende herbergier afgesloten.

Wanbetaling.

Op 13 december 1788 kocht Constantinus Vanderhaegen een *coop slaghout* afkomstig van de *Kerckenstockbosch* (gelegen op Nevele Veldeke) die eigendom was van de kerk van Poesele, voor een bedrag van twee ponden drie schellingen zeven grooten; een som die hij echter niet vereffende. Op last van griffier Minne diende Jacques Vermeire *officier deser prochie* een verzoek tot inbeslagname in van het huis en het erf van Vanderhaegen, *groot ontrent 57*

roeden paelende zuyt Francis Onderbeke, west de wdw van Pieter Onderbeke, noort de prochiewegh van Lootenhulle en oost Adriaen Onderbeke. Deze eigendom kwam in bezit van Vanderhaegen by coope jegens den selven Adriaen Onderbeke.

Vanderhaegen was een slechte betaler ofwel verkeerde hij in financiële moeilijkheden want op 27 juli 1793 blijkt uit een volgend verzoek tot inbeslagname van zijn huis, erf en alles wat er op staat dat hij nog aan Adriaen Onderbeke een onbezette rente van 20 ponden wisselgeld moet terugbetalen samen met de intresten.

Vader-zoon relatie op de helling.

Pieter De Mulder fs Jacques verzoekt om de inbeslagname van *al sulcke parten en deelen van gronden van erfven met de edifitien & andere catheylen daerop staende completierende syne sone Jacobus De Mulder, smet tot Vinckt*, dit tot dekking van een niet terugbetaalde onbezette rente van honderd ponden wisselgeld en de opgelopen intresten. (17.02.1794)

André BOLLAERT, Poesele.

Noot

(1) De laatste klacht is gedateerd op 17 februari 1794.

IN MEMORIAM MARIA BONQUET (°Kaprijke 1893 - +Hamme 1991)

Velen uit de poëziewereld kenden haar of hebben haar ontmoet en gewaardeerd.

Maria Bonquet werd te Kaprijke geboren op 5 maart 1893. Ze was afkomstig uit een onderwijzersgezin, werd zelf ook onderwijzeres en zette zich ten volle in voor de verstandelijke ontwikkeling en de schoonmenselijke opvoeding van de aan haar toevertrouwde leerlingen.

Reeds in 1921 als onderwijzeres en later toen ze op pensioen was, stelde ze zich ten dienste van het werk en de culturele initiatieven van priester-dichter Baziel De Craene. Ze was vele jaren de stuwende kracht en het organisatorisch brein van het poëziegebeuren. Van bij het begin te Bachte-Maria-Leerne en later te Merendree, vervulde zij de taak van secretaresse van de Poëziedagen; geen enkele inspanning of moeite was haar te veel om die Poëziedagen te doen slagen. Elke deelnemer, dichter of journalist kende zij; ze gaf raad en verstrekke inlichtingen.

Na het overlijden van pastoor De Craene trok ze zich terug in het rustoord St.-Vincentius te Hamme waar ze een graag geziene figuur was. Graag ontving ze oude kennissen uit de tijd van toen. Ik had het geluk haar een vijftal keer te kunnen bezoeken. Ze kon vertellen over pastoor De Craene, over haar werk en over de Poëziedagen als geen een. Een van haar twee kamers was gevuld met documenten, foto's, kranteknipsels, boeken, kortom alles wat maar enigszins betrekking had op het poëziegebeuren.

Onze voorzitter Jan Luyssaert had het geluk een gesprek met haar op te nemen op cassette op 7 april 1982. Het onderhoud ging natuurlijk over Merendree, haar pastoor en zijn Poëziedagen. Eenmaal bezocht ze "Rietgaverstede" toen de toonkast over pastoor De Craene ingericht was.

Ze was te Hamme in haar leefkamer altijd druk doende. Ze klasseerde er de documenten, kleefde foto's op bladen en borg alles in mappen. Ze zou "zijn" werk en ook "haar" werk afmaken tot de "dag" die zou komen. Ze bleef actief, vitaal en wilskrachtig zolang het maar kon.

De laatste drie jaren ging haar gezondheid echter achteruit, het schrijven bleef wat lang uit, de nieuwjaarswensen werden niet meer beantwoord. Ze werd overgebracht naar het Fabiolaziekenhuis van Hamme waar "haar"

Te Merendree tijdens een van de Vlaamse Poëziedagen:
Maria Bonquet, dichter Adold Herckenrath en
pastoor Baziel De Craene.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele.)

levenswerk eindigde op 6 januari 1991. De uitvaartdienst had plaats op vrijdag 11 januari 1991 om 10.30 u. Volgens haar laatste wilsbeschikking werd ze begraven op het kerkhof van Merendree, waar ook "haar" pastoor rust.

Daar rust ook zij nu in vrede.

A. JANSSENS, Nevele.

Over Maria Bonquet en de Vlaamse Poëziedagen, zie ook:
F.MEYLAND, *Pastoor Baziel De Craene, de mens en de kunstenaar*, in *Het Land van Nevele*, jg. VIII (1971), afl. 1, blz. 3-22.

"Dan wijkt de grens der dingen,
dan treedt de ziel haar hulsel uit,
dan ruisen op de berg der eenzaamheid
de stemmen der verborgenheden."

uit "Overdaad der stilte"
Baziel De Craene.

Bewaar in uw herinnering

MEJUFFROUW

MARIA BONQUET

Geboren te Kaprijke op 5 maart 1893
en overleden in het Fabelaziekenhuis te Hamme
op 6 januari 1991,
gesterkt door het Sacrament van de zteken
en de Pauselijke zegen.

Onderwijzeres op rust ;
gewezen secretaresse van
de Vlaamse Poëziedagen.

VERSLAG

Zondag 24 maart 1991, lezing door de heer W. Stevens over "De Raad weet raad" in Zeveren. Vijftien aanwezigen.

De lezing van de heer Stevens was opgesplitst in twee delen. In het eerste deel schetste de spreker de ontstaansgeschiedenis van "De Raad van Vlaanderen". Het tweede gedeelte was gewijd aan de tientallen procesvoorbeelden uit ons Land van Nevele.

De voorlopers van de "Raad van Vlaanderen" waren de "Audiëntie van de Graven van Vlaanderen" en "De Camere van den Raede in Vlaanderen".

De "Audiëntie" is gegroeid uit de Grafelijke Raad die bestond uit feodale heren die in de 14e eeuw vervangen werden door ambtenaren, baljuws en rechtsgeleerden. Deze laatsten hadden het Romeins recht bestudeerd en velden oordelen aan de hand van getuigenissen. De rechtszittingen verliepen zonder bepaalde orde of tijdsspanne en werden "Audiënties" genoemd. De Grafelijke Raad zelf werd in 1409 afgeschaft.

Naast de "Audiëntie" stichtte Filips de Stoute op 15.12.1386 "De Camere van den Raede in Vlaenderen", gevestigd in Rijsel. Aanvankelijk bestond deze "Camere" naast de "Audiëntie" maar heeft deze instelling geleidelijk verdrongen.

Uit de "Camere" ontwikkelden zich twee instellingen: een gerechtelijke raad, later "Raad van Vlaanderen" en een financiële raad, later "Rekenkamer van Rijsel". Van de financiële raad is het archief nog steeds bewaard in Rijsel.

De gerechtelijke raad of "Raad van Vlaanderen" trok van stad tot stad, was een verbrekingshof maar ontwikkelde zich tot het beroepshof.

Het archief van de "Raad van Vlaanderen" bevat honderden processtukken die zowel voor heemkundigen als familiekundigen van uitzonderlijk belang zijn.

J.L.

VOOR U GELEZEN

In de "Infokrant" van het gemeentebestuur Nevele van 8 april 1991 verscheen een wandelroute onder de titel "Wandelen te Merendree".

Hoewel de naam van de samensteller op de route niet vermeld is kunnen we verder in de "Infokrant" lezen dat ons lid de heer Julien Scherpereel uit Merendree de route heeft uitgestippeld en gestoffeerd met heemkundige

wetenswaardigheden. Wie een beetje vertrouwd is met het Land van Nevele herkent in die heemkundige uitleg vooral de artikelen van R.Moelaert, verschenen in *Appeltjes van het Meetjeslanden* van L.Neyt, verschenen in *Het Land van Nevele*.

We vinden het een verrijking voor alle inwoners van Nevele dat het opzoekingswerk van deze twee heemkundige vorsers op die manier een ruime verspreiding krijgt. We betreuren het echter dat op deze "Wandeling door Merendree" geen enkele bronvermelding voorkomt.

J.L.

VOOR U BEZOCHT

Documentatiehuis Leon De Smet te St.-Martens-Leerne.

In de rustige Veerstraat bevindt zich het documentatiehuis van Leon De Smet. Op een zonnige zondag trokken we naar de mooie landelijke woning met het huisnummer 17. De vriendelijke mevrouw Jeanne Baekelandt verwelkomt ons. Binnen staan we tussen Leon De Smet. Een indrukwekkende hoeveelheid schilderijen, tekeningen, meubels, huishoudelijke voorwerpen, teksten, foto's en persknipsels zijn met zorg en liefde verzameld tentoon gesteld. Mevrouw Baekelandt leidt ons rond en wijst op de verschillende perioden in het werk van de kunstenaar die leefde van 1881 tot 1966.

Een echt curiosum is het schilderij dat Leon aanvatte maar niet meer kon afwerken. Het stelt een vrouw voor op een terras, Jeanne Baekelandt... Het palet van de kunstenaar ligt ernaast op een stoel. Het lijkt erop alsof de meester eventjes weg is voor een wandeling. Aan de hand van dit schilderij heeft men de uitzonderlijke kans zijn schildertechniek te leren kennen.

In het documentatiehuis is een beknopte monografie van Leon De Smet te koop tegen 100 frank. Op een tafel liggen tientallen foto-albums ter inzage. Het documentatiehuis is te bezoeken elke zaterdag en zondag van 14 tot 18 uur, de toegang is gratis. Groepen en scholen krijgen toegang op andere dagen na afspraak met mevrouw J.Baekelandt, Veerstraat 17, 9800 St.-Martens-Leerne, tel. 091/82.86.93.

A.J..

Voorzitter

Jan LUYSSAERT
Veldestraat 26
9850 MERENDREE

Ondervoorzitter

Arnold STROBBE
Lokouter 12
9880 LOTENHULLE

Secretaris en bibliothecaris

Lieven DE RUYCK
Heistestraat 45
9850 LANDEGEM

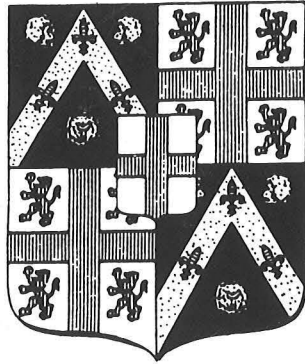
Penningmeester

André BOLLAERT
Beentjesstraat 24
9850 POESELE

Bestuursleden

Irène BUYSSE, Knokstraat 12, 9880 Poeke
Yvonne DE VOS, Kalkhofstraat 7, 9800 Deinze
Daniël D'HOOGHE, Langemunt 58, 9850 Nevele
Dirk HEYNSENS, Bovenstraat 12, 9850 Landegem
Antoine JANSSENS, A.C. Van der Cruyssenstraat 60, 9850 Nevele
Albert MARTENS, Spinmolenplein 263, 9000 Gent
Marcel MICHIELS, Langemunt 104, 9850 Vosselare
Guido SCHAECK, Vosselarestaat 16, 9850 Landegem
Jozef VAN DE CASTEELE, Rodenbachstr. 74, 9040 St.-Amandsberg
Eddy VERSTRAETE, Doornbosstraat 1, 9850 Hansbeke

HEEMKUNDIGE KRING

"HET LAND VAN NEVELE"